

KRSCANSKA KULTURA-NE KLERIKALIZEM

Marksizem kot izključni nauk o družbenem razvoju je bil zavržen z mnogimi argumenti — filozofskimi, sociološkimi, političnimi, gospodarskimi in zgodovinskimi, a najbolj korenito ga je odklonil Karel Čapek ko je spoznal, da v marksistični dialektiki ni sledu ne mesta ljubezni kot odresilni dimenziji medčloveških odnosov.

... ko bi imel preostvo in... vso vednost in... vso vero... ljubezni pa bi ne imel, nisem nič... Ljubezen je potrpljiva, je dobrotljiva... se ne da razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice... Ljubezen nikoli ne mine...

Sveti Pavel...

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

SLOVENSKA BIT — NE SOVINIZEM

Čeprav je v zgodovinsko-političnem kontekstu prve svetovne vojne bil za državno zvezo enakopravnih južnoslovenskih narodov in bi morda bil za polkuz federacije enakopravnih južno-slovenskih držav v sklopu političnih silnic druge svetovne vojne, je Ivan Cankar kateforično odklonil sleherno jugoslovanstvo ker ga je našel v nasprotju s stvarnostjo slovenske narodne biti:

"Kakšno jugoslovanstvo vprašanje v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne obstoja po kulturi, ki je sad večstoletne separatne vzgoje, ... smo si med seboj veliko bolj tuji, nego je naš gorenjski, kmet trolskemu, ali pa goriški vinčar furlanskemu".

Ivan Cankar

LETNIK XVII. — VOLUME XVII. Toronto 1. November 1966. Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada. ŠTEVILKA 11 — NUMBER 11

POVRATEK SLOVENSKEGA NADŠKOFA

Dne 5. oktobra se je po pettedenskem obisku v Ameriki in Kanadi iz New Yorka vrnil v Ljubljano nadškof dr. Jože Pogačnik.

Ljubljanski nadškof je prišel v Ameriko na povabilo škofa Noe v Marquette, Mich., da pospeši priprave za beatifikacijo škofa Barage, slovenskega ustanovitelja marquetteške škofije. Bilo je naravno, da je slovenski nadškof izredni namen svojega prihoda razširil z obiski nekaterih večjih slovenskih naselbin v Severni Ameriki. Bil je med slovenskim verniki v Chicagu, Minnesoti, Clevelandu, San Franciscu, Torontu, Bridgeportu, Washingtonu in New Yorku.

Ameriški Slovenci so ljubljanskega nadškofa povsod sprejeli v velikem številu in s posebno prisrčnostjo. Ni znano, da bi po vojni kak drug Slovenec imel podoben sprejem. Posebno so bili vsi veseli nadškofovih zagotovil, da je vera v Sloveniji globoka in tr-

dna. V Ameriki in Kanadi pa je slovenski nadškof videl, kako v demokratičnih razmerah ustavne ločitve države in Cerkve, vera uspeva v pestri svobodi cerkvenega življenja in kulturnega udejstvovanja. V tem oziru bi se moralo v Sloveniji in Jugoslaviji še mnogakaj spremeniti, da bi se po raznovrstnosti oblik in uspehov cerkvenega življenja moglo primerjati z ameriškimi razmerami. Vsi si želimo, da bi se upanje slovenskih škofov na nadaljnje dogovore za izboljšanje cerkvenega položaja v Sloveniji in Jugoslaviji izpolnilo. Čim prej bo do tega prišlo, tem boljše bo ne le za vero in Cerkev, temveč tudi za narod in državo, posebno pa še za tisto mladino, ki je danes oropana idealov in življenjskega smisla.

AMERIKANSKI SLOVENEK z dne 13. oktobra pa je objavil naslednjo zahvalo nadškofa Pogačnika:

NADSKOF DR. POGAČNIK SE ZAHVALJUJE ZA LEP SPREJEM

Ko zapuščam gostoljubne Zdruzene države Amerike, se Vam, dragi rojaki, ponovno zahvaljujem za vsjo ljubeznivost, s katero ste me povsod sprejemali. Čudil sem se velikim datjavam, blaginji in prijaznosti Vaše nove domovine, presenečala me je pa tudi Vaša prisrčnost in slovenska toplina. Spodbudna je Vaša globoka vernost in Vaš smisel in Vaša požrtvovalnost za vzdrževanje narodnih župnij, katoliških šol in domov. Ponovno se zahvaljujem Vaši naklonjenosti in dobrotljivosti, posebno tistim, ki se jim nisem mogel osebno zahvaliti. Vsem zupnikom, ki so me sprejeli, se lepo zahvaljujem za gostoljubje. Zgledna je Vaša velika državljanska zavest, da ste državljani Združenih držav ali Kanade, zgleđna pa tudi Vaša slovenska narodna zavest, katero skušate s požrtvovalnostjo v-

esti tudi svojim otrokom. To zavest radi krepite s pogostimi obiski svojcev v Sloveniji. Tako ste tudi povezani s slovensko zemljo. Z veseljem se bom spominjal teh prisrčnih srečanj z Vami: v Lemontu s chicagškimi Slovenci, v Nashwarku s Slovenci v Minnesoti, v San Franciscu in pri Los Angelesu s kalifornijskimi Slovenci, z Vami v Clevelandu, Torontu, Hamiltonu, Washingtonu, Bridgeportu in New Yorku. Ne pozabni mi bodo tudi spomini na Baragove misijonske kraje, ki sem jih vse obiskal. Upam, da sem tudi vsaj malo storil, da se škofijski postopek za njegovo razglasitev blaženim pospeši.

Prosim Vas, ne nehajmo moliti, da bi Vi tukaj in mi doma ostali stanovitni v veri in neutrudljivi v dobrih delih.

Pozdravljam Vas in blagoslavljam.

Jože Pogačnik, ljubljanski nadškof New York, 5. oktobra 1966.

DAVČNI GENIJI

Senator Paul Douglas je ugotovil, da v enem nedavnih let ni plačalo nobenega dohodninskega davka v ZDA 20 oseb, ki so imele nad \$500.000 dohodkov. Pet jih je imelo celo \$5 milijonov dohodkov ali več, pa niso plačali dohodninskega davka, eden je zmogel to kljub temu, da je imel \$26 milijonov dohodkov. Nekaj petrolejska družba je imela v letih izkazanega dobička \$65.000.000, pa ni plačala nič korporacijskega davka; še več, dobila je \$425.000 vrnjenih.

● Kardinal Enrico Dante je obiskal Jugoslavijo kot turist. 83-

letni kardinal si je ogledal Postojnsko jama. V Ljubljani je ostal en dan in si je ogledal več cerkva. Preočil je na Rakovniku, kjer ga je pozdravil v imenu odsotnega nadškofa generalni vikar dr. Stanko Lenič.

● Slovenski zamejski duhovniki so imeli svoje letno zborovanje letos od 22. do 24. avgusta v mestu Tricesimo blizu Vidma. Predavali so dr. Alfonz Cuk (Latrebe, ZDA), ki se je pravkar vrátil z mednarodnega kongresa psihologov v Moskvi, Vinko Zafetel, Alojz Rebula in msgr. Jancz Vodopivec. Zborovanja se je udeležilo kakih 90 duhovnikov.

ZAHVALA VATIKANA DOBROTNIKOM SLOVENSKEGA ZAVODA V RIMU

Vatikanska Kongregacija za semenišča in univerze je poslala sledeče pismo č.g. Lojzetu Ambrožiču. Pismo je v latinščini. Prevod se glasi:

Kongregacija za Semenišča in Univerze
Rim, 22. septembra 1966.

č.g. Lojze Ambrožič, Kingston Road, Scarborough. Castiti gospod!

Zvedeli smo o vašem trudu pri zbiranju materialne podpore za nedavno ustanovljeni Slovenski Zavod v Rimu.

Za to delo, ki ste ga začeli in ga marljivo nadaljujete, vam hočemo izraziti svojo bratsko hvaležnost. Je namreč največje važnosti za nadaljni obstoj Zavoda. Želimo se zahvaliti vam in vašim sobratom za vse, kar napravite za dosego tako hvalevrednega cilja. Kajti ta Zavod bo nudil slovenskim duhovnikom možnost, da se spopolnijo v cerkvenih vedah na papeških univerzah v Rimu, središču katolištva.

Ko se, veseli te dobre novice, vam ponovno zahvalimo, ponižno prosimo vseмогоčnega Boga, naj pomaga vam in vašim sodelavcem in naj darežljivim dobočnikom nakloni svojo milost.

Zeleč vse dobro vas iskreno pozdravljamo,

v Kristusu Jezusu vđani kardinal Giuseppe Pizzardo (prefekt) l.r. nadškof Gabriel Garrone (proprefekt) l.r. nadškof Dino Staffa (tajnik) l.r.

SMRT SLOVENSKEGA VODNIKA

Vse Slovence, zlasti pa Slovence na Koroškem, je pretresla vest, da je umrl v Celovcu 28. septembra dr. Rudolf Bluemel, stolni prost, papežev hišni prelat, itd.

Njegovo delovanje med Slovenci na Koroškem zlasti zadnja desetletja ni bilo toliko vidno javnosti, ker se je ves posvetil škofjskemu uradu za dvojezično ozemlje. Kljub priznanim sposobnostim kot znanstvenik in politik (bil je tajnik avstrijskega politika prelata Seipla) je zastavil vse svoje sile na področju, ki je bilo za Slovence na Koroškem najbolj življenjsko važno: nuditi jim možnost verskega življenja v slovenščini. V ta okvir je spadalo tudi njegovo vodstvo duhovščine preko društva 'Sodalitas', pisanje v verske liste, sodelovanje pri Mohorjevi družbi in gradnja doma duhovnih vaj na Tinj-

skem. Bil je žrtev slovenske majhnosti na narodnostno in versko ogroženem prostoru, ki mu ni dovolila, da bi se osredotočil na polju, za katerega je bil gotovo usposobljen kot malokdo med Slovenci. V letih obnove pred zmago nacizma v Avstriji je bil med najbolj delovnimi člani sociološkega odseka celovške podružnice Leonove družbe. Ta skupina je izdala l. 1932 brošuro Die Neue Gesellschaft, ki je v velikem delu njegovo delo. Čeprav se ni pritoževal zaradi te življenjske omejitve, se je je vendar živo zavedal in jo vsaj včasih tudi omenil. Tako je zapisal v pismu (17. junija 1955): „Zal, da vsvled preobremenitve v škofjskem delokrogu (poleg vodstva slovenskega dušnopastirskega urada in Katoliške akcije ter pastoralnega referata v konzistoriju dociram tudi še pastoralno katehetiko v bogoslovju, pa še in-

spekcija verouka na vseh srednjih šolah v škofiji mi je naložena) ne morem bolj intenzivno sodelovati v posebni interesni sferi sociologije in filozofije kot pred vojsko.“ Kljub temu je spremljal razvoj na teh področjih. Ko sem ga obiskal malo pred odhodom iz Avstrije l. 1948, sem ga med drugim vprašal za njegovo mnenje o panenteizmu, ki ni samo neznan izraz večini še danes, marveč ga ni niti v velikih filozofskih slovarjih, je točno vedel, o čem govorim.

Ko se klanjam spomenu pok. prelata dr. Rudolfa Bluemla, prosim Vsemogočnega, ki je poklical k sebi po plačilo velikega sejaleca božje in slovenske besede, naj blagoslovi njegovo setev, da bo rodila stoteran sad Slovencev na Koroškem in vsemu slovenskemu občestvu.

Rudolf Čuješ

EHRLICHOV SPOMINSKI SKLAD

Za preučevanje slovenskega razvoja

V pripravi na 25-letnico smrti profesorja Lamberta Ehrlicha se obračamo na vse, ki soglašajo s konstruktivnimi naporji za preučevanje svobodnejšega razvoja v Sloveniji, da prispevajo v poseben "Ehrlichov spominski sklad za preučevanje slovenskega razvoja" za krlje stroškov, ki so zvezani s tem neodvisnim delom, ki ni deležno nobene subvencije od nikoder.

Pravilno tolmačiti in spremljati razvoj k uresničenju slovenskih ciljev, je resno in potrebno delo, ki zasluži podporo vseh svobodnih ljudi slovenskega porekla.

Denarni prispevki v "Ehrlichov spominski sklad za preučevanje slovenskega razvoja" naj se s to označbo naslavljajo s čeki ali denarnimi nakazili na: "Slovenska hranilnica in posojilnica" (št. 1708), 646 Euclid Ave, Toronto, Ont. Canada.

Mate Resman za Slovensko državno gibanje.

Rudolf Čuješ glavni urednik "Slovenske Države"

Ciril A. Zebot v imenu učencev in prijateljev profesorja Lamberta Ehrlicha

ZAHTEVE ORGANIZIRANIH KANADSKIH DELAVCEV

Izvršni svet kanadske delavske organizacije (Canadian Labour Congress) je objavil vrsto pomembnih odločitev, ki zadevajo širšo javnost:

Svet zahteva državno komisijo, ki bo preučevala odnose med ZDA in Kanado, ker lastujejo tuji, predvsem državljani ZDA, 60% kanadske proizvodne industrije, 74% petrolejske in 57% rudarske in topilniške.

Svet zahteva ustanovitev posebne federalnega ministrstva za potrošniške zadeve; zakonodajno, ki bo izsilila večjo resnično ljubeznost v oglaševanju; podporo združništva ter kreditnih zvez; nižje obresti za majhna posojila ter ukrepe federalne in provincialnih vlad, ki bodo povečali varnost avtomobilov.

Glede hrane zahteva svet ukrepe, ki bodo zagotovili dostojne dohodke za kmete ter upravičljive cene za potrošnike, kakor tudi državno in zadržno prodajo. Svet se je tudi izrekel za podpiranje vseh vrst energije — premoga, nafte, naravnega plina, elektrike ter atomske energije. Vse vodne naprave in kanalizacija naj bodo v javni lastini. Podržavi naj se tudi telefonska družba Bell Telephone.

Svet zagovarja povečano oprostitve davkov pri izdatkih za zdravljenje, vzgojo in dnevno oskrbovanje otrok. Odpravi naj se 11% prometni davek na gradbeni material ter zdravila, uvede pa naj se davek na povečanje kapitala.

● Papež Pavel VI. odlikuje Slovence. Zlato medaljo za zasluge so dobili od papeža Ivan Dolenc, ravnatelj v pokojju, dr. Andrej Gosar, vseučiliški profesor v pokojju in dr. Matej Justin, zdravnik v pokojju.

We quote: " ...

TITO'S DILEMMA

As an observer and student of the evolution in postwar Yugoslavia since its inception, I would like to comment on your thoughtful and open-minded editorial "Communism in Disarray" which was prompted by an equivocal speech of President Tito on September 1.

In his speech Tito recognized the deep crisis of his party and its regime. After the elimination of Rankovic's Stalinists and Yugo-centralists, the party does not really know which way to turn. On the one hand, they stress an urgent need that now, after the fall of Rankovic, they must finally try seriously to implement economic and social self-government which Tito's Communist party has been proclaiming since 1950 as its specific contribution to the development of "socialism". On the other hand, they appear to want more than ever the content of such real self-government to remain under strict party influence.

But the two things do not go together. The party represents only a modest minority which, by Tito's own admission, is not even particularly outstanding, and whose Marxist "science" has proved to be of precious little help in running the country. Such a minority can "influence" only with Stalinist methods as under Rankovic. These, however, do not jibe either with self-government or with any other kind of successful administration.

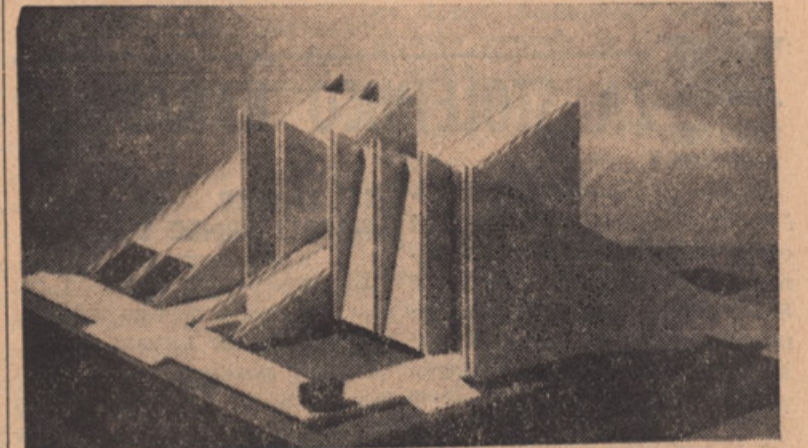
From this it would follow that there is only one way out for Tito now. He may have to accept the necessity that the League of Communists be so reorganized that it would leave its present hideout sanctuary of the Socialist Alliance so that the latter could engage in autonomous political activity independently of, and on an equal footing with, the League of Communists. Together with genuine federalization of multinational Yugoslavia by its already existing six constituent republics, the indicated mutual independence of the two existing, but until now unequal, political organizations appears to be the only practical solution which could save Tito's historical role as a statesman. He obviously wishes to go down in history as the one leader in the Communist world who first grasped the essential evil of Stalinism and, in the particular case of Yugoslavia, also of Belgrade centralism which has been allied to the former. By allowing, while there is still time, a realistic "socialist" evolution in the constitutional framework, he could prevent another bloody Balkan vendetta of tragic re-for-all proportions.

This seems to be the logic of the present situation in Yugoslavia. The question is whether Tito has fully grasped this logic and has the courage to accept it and to implement it.

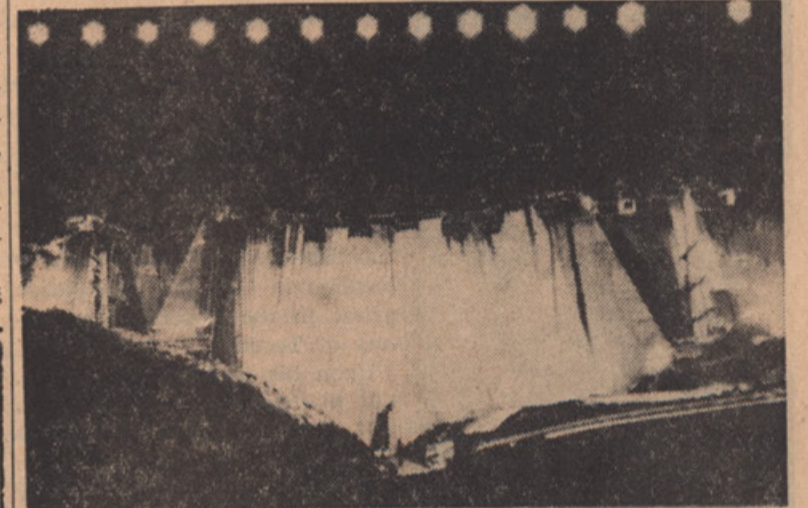
Cyril A. Zebot,

Professor of Economics, Georgetown University (Pontis iz THE WASHINGTON STAR, October 3, 1966)

"Etnični tisk" na obisku po Quebecu

Jugoslovanski paviljon na razstavišču "Expo '67"

Manic No. 5 — ponoči. Noč in dan že 2 leti vlivajo cement. To delo bo v dveh letih končano, elektrarna pa v pogonu 1972 ali 1973. leta.

"Les p'tits bonheurs" so nastopile na banketu ob priliki obiska urednikov etničnih listov v mestu Quebec. Glavni govornik je bil min. preds. g. M.D. Johnson.

Od 16. do 23. oktobra si je skupina 44 urednikov etničnih listov širom Kanade, na povabilo Quebeca, ogledala zanimivosti te mnogim kanadčanom žal malo poznane province, kjer 95% prebivalstva govori francosko, kot svoj materinski jezik.

17. oktobra smo si v Montrealu ogledali potek dela na gradnjah stavb za svetovno razstavo "Expo 67" prihodnje leto. Drugi dan nas je najeto letalo (ki nam je bilo na razpolago ves čas potovanja) popeljalo na ogled gradnje ene izmed največjih elektrarn na svetu, daleč na severu v Manicougan. Gradnja je poznana kot Manic no. 5., ker je v gradnji, ali že dograjenih več drugih central na isti reki. Ko bo dograjena 1972., bo proizvajala 100 milijonov kilovatov toka. Pri gradnji dela okrog 2500 delavcev, ki zaslužijo od \$160.— do \$280.— dolarjev na teden. Daljnovid bo vodil napetost okrog 750.000 voltov, kar bo največje na svetu.

Ce pomislimo, da quebeška pokrajina porabi sedaj nekako 18.000.000 kilovatov, si lahko predstavljamo, kakšen napredek bo ta elektrarna ob dograditvi nudila.

V sredo 19. okt. smo dospeli v Rimouski (polotok Gaspé), ki je ves pogorel pred dobrimi sedmimi leti. Od tu smo poleteli v meso Quebec, kjer smo dobili stanovanja pri privatnih francoskih družinah. Drugi dan smo si ogledali mesto, zvečer pa smo bili povabljeni na večerjo, ki jo je dala vlada quebeške provinc. Glavni govornik je bil samobli povabljeni na večerjo, ki jo je dala vlada quebeške provinc. Glavni govornik je bil samobli povabljeni na večerjo, ki jo je dala vlada quebeške provinc. Glavni govornik je bil samobli povabljeni na večerjo, ki jo je dala vlada quebeške provinc.

Air-Canada, Alcan, le Comite de Liaison del l'Est du Quebec, les commanditaires civiques et industriels de la region d'Arvida et de Chicoutimi, l'Expo 67, le gouvernement du Quebec, Luft-hansa, les autorites municipales de Montreal, Quebec, Rimouski, les journaux de Quebec et de Montreal: Le Devoir, l'Evenement, The Gazette, Le magazine Maclean, Montreal-Matin, The Montreal Star, La Presse et Le Soleil, le ministere de la Citoyennete, l'Universite Laval, Quebec Telephone, ainsi que tous les journalistes de la region d'Arvida et de Chicoutimi, de Montreal, de Quebec et de Rimouski, l'Association des hebdomadaires et l'Union canadienne des journalistes de langue francaise. "Merci beaucoup" and "au revoir"!

V. Mauko.

SLOVENSKA DRŽAVA
For a free Slovenia
Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada,

Edited by: Editorial Board
Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont.
Canada

Subscription rates:
\$3 per year, 25c per copy
Advertising
1 column x 1" \$2.80

ZA STOLETnico KANADE...

V današnji številki S.D. hočemo našim bralcem predstaviti osebo, ki se udeležuje na vzgojnem in kulturnem področju med Slovenci ter na ta način pomaga pri ohranjanju slovenske biti in izgradnji naše nove domovine je to vsem dobro poznani:

**REV. FATHER
ANTONY ZRNEC C.M.**

His priestly life began in the year 1947, when he was ordained and became the servant of God. His first position as a priest was in Spain in a small town of Gion. From there on his missionary life led to the pampas of Argentina, to the Tiera del Fuoco in Chile to Lima in Peru. To the natives of South America he spread the word of God and to the youngsters brought the world of music and with them created the children's choirs which participated in occasional festivals. In the year 1958 his superiors ordered him to a new position in Canada, as a parish priest in the slovenian community of Toronto.

Upon his arrival to Toronto, the major work he undertook, was the reorganization of the slovenian sunday school. In the seven year lap the school grew to eight classes with an average enrollment of 170 students, who study their mother tongue — Slovenian. Beside the parish

Slovenian. Beside the parish • Letošnjega seminarja "Federalistične unije evropskih manjšin" v Bretaniji v Franciji sta se udeležila s Koroske predsednik Koroske dijaške zveze Filip Warasch in iz Trsta predsednik Slovenskega kulturnega kluba Marino Kokorovec. Tedenski seminar je privabil kakih 40 mladih zastopnikov manjšin iz 10 evropskih držav.

• Knjiga o Veroniki Deseniški v italijanščini. Prof. dr. Martin Jevnikar, ki je profesor slovensčine v Trstu in tudi na univerzi v Padovi, pripravlja za padovansko univerzo razpravo v italijanščini z naslovom „Veronika Deseniška v slovenski in svetovni literaturi“.

father Zrnc, but is now under the supervision of Matija Lebar.

Thus, the new cultural appearances evolved in the parish life. Numerous musical festivals, operettas — some composed by him, plays and lectures on his recent visits to Slovenia. The rich works are abundant but the space does not allow to name them all.

The main and the most worthy work by father Zrnc, for the Slovenian society away from their homeland, are the two slovenian books-readers edited by him and are now in use by the teachers and students in the slovenian parish schools all over the North American continent.

Beside acting as a principal and the musical director of the slovenian children's choir, father Zrnc also acts as a priest-missionary among the slovenian groups in Windsor and London and the surrounding areas. Twice a year he visits them and leads them in the annual retreats or missions.

In the parish of Our Lady Help of Christians he is the spiritual director of the Holy Name

**ČASTITI G. TONE
ZRNEC C.M.**

Nisem ga dolgo čakal. Končal je s pevskimi vajami. Otroci so se razpršili po dvorani in odhajali domov. Zagledal me je: "Kaj bo novega?" me je povprašal. Z nasmehom mi je potrdil obljubo, ki mi jo je dal, ko me je pred časom odslovil: "Pridite drugič, sedaj sem preveč zaposlen..." Znašla sva se v njegovi sobi v zupnišču Marije Pomagaj. Potipal sem ga z besedami in ne zastoj. Pohitela sva v mislih v njegova mladostna študentovska leta in čez.

Po končani klasični gimnaziji je č.g. Zrnc vstopil leta 1941 v misijonsko družbo Sv. Vincencija Pavelskega v Ljubljani, kjer je študiral na bogoslovni fakulteti, pozneje pa na Gregorjanski fakulteti v Rimu; študije je dopolnil po vojni v Španiji. V duhovnika je bil posvečen v Sieni v Italiji, novo mašo je imel leta 1947 v Rimu. Njegova prva služba kot kaplan, je bila v Španiji v mestu Gion-u. Leta 1950, so ga predstojniki poslali v Argentino, kjer je misionaril na Marijini božji poti v Luhanu. Od leta 1951. do leta 1955. je misijonaril v Čile, v Puntorelos na Ognjeni zemlji in v San Diego de Čile. Tam je pripravil in vodil ljudske misijone ter poučeval na kmetijski šoli verouk in petje. Leta 1955. ga je misijonska pot vodila iz Čile v Peru. Na šoli medicinskih sester v Limi

Castiti g. Tone Zrnc, C.M. — z enim izmed svojih mladinskih zborov v Torontu.

school he organized the children's choirs who at present sing in four part voice and their popularity grew not only among the Slovenians in Toronto, but also among the other ethnic as well as english communities. With his choir, father Zrnc appeared on TV and on the grounds of the city hall. At present he leads three children's choirs: junior, senior and the girls' and all sing beside slovenian, also spanish, french, latin and english songs. The well known Foyes' accordion school in Toronto was also begun by

turno. V Torontu je v najkrajšem času preuredil slovensko šolo, ki se je v sedmih letih utrdila in razširila v osem razredov, ter šteje sedaj povprečno 170

kulturne prireditve, ki smo jih prej pogrešali. Občudovali smo spevoigre Bavbaučki, Kresniček in Zvezdica Zaspanka, za katero je tudi sam skomponiral glasbene vložke. Pripravil je tri muzikalne festivale z nastopi mladih slov. glasbenikov, z zborom pa je nastopal na kanadski televiziji ter v prostorih mestne hiše. Omenim naj tudi, da je č.g. Zrnc, kmalu po prihodu v Torontu, pričel s prvo harmonikarsko šolo, ki jo je vodil štiri leta. Na prvem muzikalnem festivalu je za harmonikarski orkester skomponiral skladbo prepleteno s slovenskimi narodnimi melodijami: "Marjetice". Započetno delo nadaljuje sedaj Foysova šola pod vodstvom g. Matija Lebarja.

Pred letom dni sta izšli dve knjigi neprecenljive vrednosti za slovensko bit v Torontu: Materina beseda in Veseli dom. Knjigi sta pisani za uporabo pri slovenski farni šoli, kakor tudi za samouke doma pod vodstvom slovenskih staršev. Z njima si učiteljstvo pomaga pri izobrazbi in vzgoji slovenske mladine. Zamisel in pobudo ter delo za obe slovenske berili sta izšli od g. Toneta, ljubitelja slovenske mladine. Poleg ravnateljstva farne

"Materina beseda" in "Veseli dom" sta bila dotiskana. Ravnatelj slovenske šole pri Mariji Pomagaj ju razdeljuje med svoje gojence.

je vse do leta 1958 bil profesor verouka in petja. Povsod kjer koli je č.g. Tone služboval na jugu, mu je bila otroška duša zelo blizu. Zato je razumljivo, da je ustvarjal otroške pevске zbere, ter z njimi nastopal za božič na radiju in na koncertih. Leta 1958, so ga poslali med nas Slovence v Torontu, v slovensko župnijo Marije Pomagaj. Tudi tukaj sta njegova duhovniški poklice in umetniška žilica zaorala na široko, — duhovno in kul-

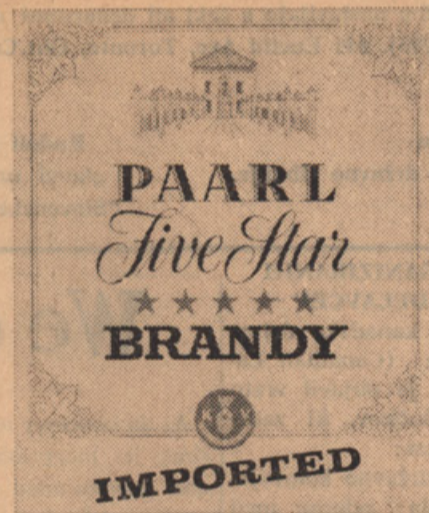

ZAKAJ JE BILO 1672

VAŽNO LETO ZA BRANDI?

TO JE BILO PAARL-OVO PRVO LETO!

Nekako pred tristo leti je bil rojen velik brandi na sončnih pobočjih Cape of Good Hope. Danes je gosposki naslednik istega odličnega brandija poznani širom Kanade, pod imenom Paarl pet zvezd (Paarl Five Star); prvorazredni brandi, nenadkriljive kakovosti, najboljši po okusu, in gladkosti. Uvoženi "Paarl Brandy" je popolnoma dozoren v sodih belega hrasta do vrhunca odličnosti. Je zares odlični brandi. Poizkusite ga kmalu.

Največ prodajani brandi v Kanadi

Boste poslali darilo preko morja?

Vaš lokalni poštar vam bo dal dneve za zadnji hip odpošiljanja božične pošte

... in nove pošne znamke

Za informacije o pošti pogledajte v rumene strani vaše telefonske knjige.

COSULICH BOŽIČNI DARILNI PAKETI ZAGOTOVLJENO PROSTI CARINE

Paket št. 7 \$6.50	Paket št. 81 \$12.60	Paket št. 30 \$59.00
3 lbs. kave	3 kg. kave	100 lbs. bele moke
3 lbs. riža	3 kg. riža	20 lbs. testenin
3 lbs. sladkorja	3 kg. sladkorja	20 lbs. sladkorja
1 lb. kakao		20 lbs. riža
	Paket št. 86 \$9.50	10 lbs. masti
Paket št. 27 \$7.00	3 kg. kave	10 lbs. kave
3 lbs. kave	1 1/2 kg. sladkorja	5 lbs. mila za pranje
3 lbs. sladkorja		2 lbs. toalet mila
2 lbs. masti	Paket št. 43 \$12.00	2 lbs. kakao
2 lbs. riža	10 lbs. kave	1 lb. čaja
		1/2 lb. popra
	Paket št. 28 \$13.50	Holiday special \$22.00
Paket št. 48 \$13.00	5 lbs. kave	6 lbs. kave Santos
5 lbs. kave Santos	6 lbs. sladkorja	4 lbs. bele moke
5 lbs. riža Carolina	4 lbs. masti	4 lbs. sladkorja
5 lbs. sladkorja	5 lbs. riža	4 lbs. riža Carolina
kočke		4 lbs. masti
5 lbs. testenin	Paket št. 61 \$26.00	2 lbs. kakao
	10 lbs. kave	1 lb. karamel
Paket št. 15 \$6.00	10 lbs. riža	1/2 lb. rozin
3 1/2 kg. kave	10 lbs. sladkorja	1/2 lb. čaja
6 1/2 lbs. sladkorja	10 lbs. masti	1/4 lb. popra
		3 pal. vanilje
Paket št. 62 \$23.00	Paket št. 57 \$25.00	2 kom. oreščka
10 lbs. kave	10 lbs. kave Santos	
10 lbs. riža		
10 lbs. sladkorja		
10 lbs. testenin		

100 lbs. najboljših bele moke	\$15.00
100 lbs. sladkorja	\$18.50
37 lbs. (Iposoda najfinije svinjske masti)	\$19.00

Vsi gornji paketi in vreče so zagotovljeno brez carine, vključujejo vse druge stroške kot so: poštnina in zavarovanje, tako da Vaši ob prejemu pošiljke nimajo nobenih stroškov.

PAKET DOSPE DO PREJEMNIKA V ROKU 18 DO 25 DNI

Vse cene so v Kanadskih dolarjih, če pa plačate v USA dolarji, odbijete si 8% od zgoraj navedenih cen.

DINARSKÉ POSILJKE

\$1.— Kanadski dolar ..... din 1156.—
\$1.— Ameriški dolar ..... din 1250.—
Pošljamo preko Narodne banke po novem tečaju v dobi do 14. dni. Stroški so \$1.— ne glede na to, koliko pošljete.

Zahtevajte naš zadnji cenik s vsemi ostalimi standard paketi ter cene poedinih stvari za sestav paketov po Vaši želji, kakor tudi cene za ostale tehnične predmete, radio aparate, TV sprejemnike, dvokolesa, hladilnike, šivalne stroje "Singer", traktorje, kosilnice, gozdne žage "Solo", pralne stroje, motorje za čolne znamke "Parymann" in "British Seagull", itd.

COSULICH TRAVEL SERVICE

1240 Bloor St. W., Toronto 4, Ont. Canada

Tel. 537-1059

(Odpri od ponedeljka do vključno sobote od 9 dopoldne do 7 zvečer.)

21 LET STARI!

Ko postanete stari 19 let niste več bolniško zavarovani s polico vaših staršev. Da ostanete zavarovan morate v teku 30 dni sprejeti osebno članstvo v zavarovalno. Vašo prijavnico dobite v banki, bolnici ali od Zavarovalnega odbora (Commission).

NOVO POROČENI!

Sedaj morate vplačevati "družinsko" bolniško zavarovanje, ki krije moža in ženo. Obvestite vašo "grupo" takoj ALI, če plačujete premije direktno, obvestite Zavarovalni odbor ("commission").

NOVO DELO!

Da ostanete zavarovani, se držite navodil, ki so tiskane na polici bolniškega zavarovanja za vplačevanje, ki ga poznate pod imenom "Form 104". Tega vam mora sedanj izstaviti delodajalec, kadar zapustite mesto dela.

Vaše ONTARIJSKO BOLNIŠKO ZAVAROVANJE

Ontario Hospital
Services Commission
Toronto 7, Ontario

drugi slovenskih farnih družtev, pri čemer ga vedno vodijo misel no slovenski rod, materino besedo in pesem mlajšega rodu.

Ob stoletnici Kanade želimo neutrudnemu dirigentu, vodji otroških pevskih zborov, komponistu, ljubitelju slovenske glasbe in besede, kaplanu-misjonarju č.g. T. Zrncu še mnogo borbenosti za dobrobit sloven-

Government Information

Z oddelka za zdravstvo

Vpostavitve Ontarijskega zdravniškega zavarovanja (OMSIP) je bilo imenovano kot eno najvažnejših zakonodaj vpostavljenih v Ontario v zadnjih letih.

OMSIP nudi prebivalcem Ontaria zadostno zavarovanje za plačilo zdravniških računov, ne glede v kakšnem finančnem položaju, zdravju ali starosti se kdo nahaja. Osebe, ki so prebivale v Ontario tri mesece, ali daljše časa, lahko pristopijo k temu prostovoljnemu planu.

Stroški za četrtletno članarino v OMSIP so:

Samske osebe	\$15.—
Družina dveh	\$30.—
Družina treh ali več	\$37.50

OMSIP ne krije uslužnosti, ki so uslužnosti s samo nekaj izjem. Nima nobenih omejitev za število uslužnosti, kadarkoli je potrebna zdravstvena oskrba.

OSMIP ne krije uslužnosti, ki so krije z gotovimi zveznimi in pokrajinskimi zakonodajami, kot so: National Defence (Narodna obramba) in Workmen's Compensation (Delavsko nezgodno zavarovanje).

Člani imajo prosto izbiro svojega zdravnika. Zagotovljeno je kritje za dobo 90 dni, če se nahajate izven pokrajine.

Če katera oseba potrebuje podporo za celo ali delno ali časovno pomoč za plačilo premije pri OMSIP, lahko zaprosi Ontarijsko vlado za pomoč plačila zavarovalnine.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

ske mladine, da še v naprej vstrajno in uspešno nudi zanjo svoje znanje in sposobnosti, za kar smo prepričani, da mu bo ves slovenski rod, daleč v prihodnja desetletja hvaležen.

Peter Cekuta

SLOVENIJA VČERA DANES in JUTRI

To je peto nadaljevanje nove "tretje strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljajočo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površno poročanje o tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije. Uredništvo "Slovenske države"

PARTIJA: REORGANIZACIJA ALI REFORMA?

CIRIL A. ZEBOT

TITO O REFORMI PARTIJE

"...imam pripombo glede razprav na sejah republiknih centralnih komitejev.... Govorili so zlasti o deformacijah v UDV in frakciji, kar je bilo tudi potrebno...."

Tu moram pripomniti, da niti na enem plenumu niso razpravljali o deformacijah, pomankljivostih in napakah, ki so se v preteklosti dogajale na torišču investicij.... Drži, da so bili v UDV elementi, ki so netili nacionalno nestrpnost, toda to se je dogajalo tudi drugje, na primer v zvezi z investicijami. Če tega danes ne spoznamo in če se ne bomo bojevali zoper to, potem bomo čez leto dni v podobnem položaju....

Smo revolucionarna partija in še zmeraj smo v revolucionarni fazi našega razvoja. V takšni fazi imamo seveda pravico uporabiti vsa potrebna sredstva, da bi zagotovili pravilno smer našega socialističnega razvoja.

...če govorim po resnici, nisem prepričan, da so krivci za vse deformacije samo tisti, ki nosijo posledice. So še takšni, ki si prav zdaj prizadevajo ovrniti pravilno smer našega nadaljnjega razvoja. Zato menim, da morajo biti vsi komunisti zelo budni, da bi onemogočili destruktivno aktivnost teh ljudi.

...sem dal pobudo za reorganizacijo, ki jo izvajamo.... Imeli smo kot veste izvršni komite in sekretariat izvršnega komiteja.... Izvršni komite je bil inert. V sekretariatu so bili do VIII. kongresa le štirje člani. Tako smo se lahko pogostokrat sestajali, se pogovarjali, dajali predloge. Sekretariat je bil v glavnem vodstvo. Prišlo je do tega, da smo si v majhnem krogu razdelili funkcije. Marku smo dali veliko: kadrovskega sektorja, službo državne varnosti, sodstvo in tožilstvo in drugo, ker smo mu popolnoma zaupali. V tem je bila naša krivda....

Ko sem videl, da stvari ne gredo, čeprav smo na VIII. kongresu sprejeli zelo dobre sklepe, sem... prišel na idejo in predlagal tovarišem, da reorganiziramo vodstvo Zveze komunistov....

Eden izmed glavnih motivov je bil ta, ker sem videl, da gremo tečajnemu položaju nasproti, da pri nas v ozkem krogu okoli Rankovića nastaja kult osebnosti in da gre za frakcijsko grupiranje.... Največja nevarnost je bila v tem, ker kult osebnosti ni nastal samo navzgor, temveč tudi navzdol.... Trdno sem prepričan, da bi to povzročilo zelo hud razdor med našimi narodi....

Govoril sem že o tem, da so se z vprašanji Zveze komunistov začeli ukvarjati ljudje zunaj zveze, da so različni tuji elementi začeli dajati svoja mnenja o marksizmu in da ustvarjamo različne filozofske smeri. In tu smo bili odsotni.... To moramo preprečiti.... Zato zahtevamo, da bo v predsedstvu in komisijah veliko starejših in mlajših tovarišev in da tu pretresajo vse pomembne probleme. Razdelila se bodo delovna področja, izdajala se bo teoretično-politična revija in storili bomo vse, kar je potrebno, da se aktivira naša Zveza komunistov, da se bodo uprta vanjo oči in ušesa naših ljudi, ne pa, da ljudje poslušajo tiste, ki filozofirajo o vsem mogočem in katerim je do tega, da bi izrodili našo družbo v nekaj, česar mi nikoli nismo hoteli....

Čudim se, zakaj toliko dvoma o predsedstvu in novi organizaciji.... so tudi takšni, ki bi po tistem, kar se je zgodilo na IV. plenumu radi na ta način onemogočili konstruktivno razvojno smer v naši državi in krepitev vloge Zveze komunistov. Delovali so na vseh linijah, da bi bili imele čim širši prostor, da bi bilo čim več ljudi nasprotovalo temu....

Toda.... ni odvisno vse od organizacije, naj bo že kakršnakoli....

Sedaj, ko se v Sloveniji in Jugoslaviji podjetniška samostojnost in tržni odnosi globlje zakoreninjajo in ko sta višja kultura in ljudsko življenje že davno prebila partijski obroč, je nadaljnja

Nobeden se ni vrnil

Monakovo, 4. oktobra (UPI). — Prejšnjo soboto je prispela v Monakovo skupina 30 državljanzov iz komunistične Jugoslavije. Vlada jih je poslala, naj si ogledajo razstavo živil Zahodne Nemčije in preučijo možnost izvoza iz domovine.

Razstava pa je bila poleg „Okto-brskega praznika“, ki je največji pivovski festival na svetu, poln zabave, ki privabi vsako leto milijone obiskovalcev.

Jugoslavlani še niso nikdar videli kaj podobnega. Ko so vstopili v enega velikanskih sotovor, je bilo to njihovo zadnje dejanje za Jugoslavijo.

Več ur pozneje so se 30. poslaniški opotekali pri izhodu iz sotora. Bili so brez denarja in so izjavili, da želijo politični azil. Spravili so se na avtobus, ki jih je pripeljal iz Jugoslavije, in so se usmerili proti begunskemu ta-

vloga partije najkočljivejši problem Titovega režima.

Začnimo z zgodbo, ki jo je objavil THE WASHINGTON POST z dne 5. oktobra po poročilu monakovskega dopisnika UPI.

borišču v Zirndorfu blizu Nuernberga.

„Ravnatelj begunskega taborišča je pogledal v 60 s krvjo podplutih oči in zakričal:

„Ne morete priti sem. Vas je preveč. Mi smo že tako prenatrpani.“

Neka begunska organizacija je dala Jugoslovanom dovolj denarja, da bi mogli ostati preko noči v Zirndorfu, toda ti so porabili denar v druge namene — namreč pivo. Jugoslavlani so preživeli noč korakajoč po praznih ulicah trga in so prepevali, kar so jim pljuca dala.

Po zadnjem poročilu je bila skupina v Hammu v Westfaliji, kjer so jim preskrbele nemške oblasti delo.

Zastopnik bavarskega notranjega ministrstva je izjavil, da bodo dovolili Jugoslovanom, da smejo ostati v Nemčiji.

ZELO RESNA STVAR

Ob tako svojevrstni dogodivščini se je težko vzdržati humorja, ki ga zgodba vsiljuje. To je opravič dopisnik UPI. Toda dogodek ima tudi svojo zelo resno stran. Tako zastopstva v meddržavnih odnosih so vedno skrbno izbrana in v tem primeru je šlo za številno skupino praktičnih strokovnjakov. Da so dezertirali vsi brez izjeme, ne pa, kot običajno, neob- kaj izjemnih poedincev, je posebnost, ki gotovo kaže na globoko krizo celotnega sistema.

V sistemu gospodarskega samoupravljanja, kot se z njim tako samohvalno ponaša Titov režim, bi bilo pričakovati, da bodo

gospodarstveniki med še najbolj zadovoljnimi ljudmi. Saj je poleg vrhov partije ta plast edina, ki naj bi imela nekaj besede in sorazmerno dobre dohodke. Zakaj bi torej dezertirali prav taki ljudje? Saj gotovo niso mogli pričakovati, da bodo poleg azila in primernega dela v Nemčiji dobili tudi analogno vodilne položaje. Če bi pa jim šlo le za večji denarni zaslužek (?), bi pa itak že bili mogli poedinsko emigrirati kot toliko drugih. Zato je pač treba zaključiti, da so monakovski delegati iz Jugoslavije hoteli svesti in Jugoslaviji skupinsko demonstrirati, da so izgubili zaupanje v domači režim.

DVOJNA HIBA SISTEMA

Hiba titovskega sistema je osnovna in dvojna. Gospodarsko samoupravljanje je še vedno izpostavljeno samovoljnemu partijskemu vmešavanju v podjetjih in njihovih združenjih, poleg tega pa je še odvisno od administrativnega diktiranja iz političnih središč, ki so še vedno monopol partije.

Po javni in kategorični obsodi Rankovičevega stalinizma in jugo-centralizma je Tito sedaj pred zelo težko dilemo: Ali se odločiti za dosledno izvedbo gospodarskega samoupravljanja,

vključivši potrebo po politični dvotirnosti, ali pa znova prepustiti partiji in UDB-i neomejeno oblast in zapreti vse meje. Prva izbira bi vsakogar globoko prizadela in pretresala vladajočo partijo, toda druga je mnogo hušša, ker bi povzročila, po mnenju vseh poznavalcev sedanjih razmer v Jugoslaviji, razsul sistema. Zato ima Tito dejansko le izbiro med poizkusom politične evolucije v obstoječem ustavnem okviru, ali pa bo prej ali slej moral kloniti ostrejšim in zato nevarnejšim političnim pritiskom iz

KARDEJL O BODOČNOSTI SAMOUPRAVLJANA

„Pojavi, ki smo jih obsodili na IV. plenumu, niso niti naključen pojav niti proizvod izključno subjektivnih nagnjenj posameznih ljudi.... Gre za globlje vzroke, ki so predvsem v strukturi naše družbe.... do IV. plenuma je prišlo v trenutku, ko ga je naša družbena stvarnost dovolila in omogočila.... Izužijo formalne enotnosti je bilo mogoče razbiti in pokazati resnične odnose v družbi šele potem, ko je mehanizem družbenega samoupravljanja dobil tako politično silo, da se je lahko sam pojavil kot politični činitelj. In prav to se je zgodilo zadnja leta....“

Če ne bo enotnosti volje in akcije.... potem tudi ne bo potrebnih rezultatov.... Zdaj hoče vsakdo vse naprtiti Rankoviću in drugim, ki so do bili nauk.... So tudi drugi krivci, od katerih bodo eni še naprej varilili, tega pa jim ne smemo dopustiti.“ (Tito na V. plenarni seji Centralnega Komiteja ZKJ DELO 6. oktobra.)

Partijski organi in partijske organizacije se ne bi smele vti-kati v konkretno uresničevanje sklepov v skupščinah, samoupravnih organih itd.... Doseči moramo, da bo zvezna ali republiška vlada odgovorna skupščini, ne samo formalno, temveč tudi stvarno. Uvesti moramo mehanizem avtomatičnega nezaupanja, če vlada vztraja na stališčih, ki jih skupščina ne more sprejeti, oziroma možnost demisi-rije vlade, če skupščina vztraja na politiki, za katere uresničevanje vlada ne more sprejeti odgovornosti.... Tak medsebojni odnos bo treba razviti tudi v delavskih svetih in drugje.... Socialistična zveza je najširši demokratični instrument, ki naj zajema razne težnje znotraj socialistične strukture in jim daje prostor, da se v demokratičnih oblikah med seboj soočajo in razrešujejo. Da bi Socialistična zveza to bila, se moramo komunisti pojaviti v njej z jasno platformo in s pozitivno ustvarjalno aktivnostjo. (Kardejl na V. plenumu CK ZKS, Delo, 2. okt.)

SLOVENIJA V MEDNARODNEM SVETU

Le malokdo verjame v dosledno izvedljivost točke v Jugoslovanski ustavi, ki priznava na papirju suverenost posameznih republik. Tudi, ko bi bilo vse tako mišljeno kot rečeno, dokler je v Jugoslaviji vojska skupna in morajo fantje proč od doma, v sosednje ali oddaljene republike, je izvedljivost gornje točke nemogoča in suverenosti ni.

Poleg vojske, ki je srbska, bi suverenost predvidevala tudi pravico in možnost zunanje politike, ki prav tako ni mogoča. Izgleda, da Jugoslavija kot država tudi zelo malo upošteva posebnosti sestavnih zveznih republik pri izvajanju svoje zunanje politike. Je pa morda vse eno zanimivo dejstvo in po svoje pozitivno, da vzdržuje Socialistična republika Slovenija, ki očitno nima vpliva na jugoslovansko zunanjo politiko, neposredno stike s tujim svetom, posebno še s svojimi sosedji izven Jugoslavije. Ti in podobni stiki, ki jih ima Slovenija, so vsekakor večjega pomena za to, da se Slovenija uveljavi kot re-

publika izven meja Jugoslavije. Čeprav ti stiki dostikrat niso mnogo drugačni od onih, ki jih ima Slovenija s sosednjo republiko Hrvaško, jim pristojni mednarodni značaj in pomen, ker se goji v področju izven mej Jugoslavije. In to tudi, če gre samo za kulturno izmenjavo, krajevno trgovino ali pa vljudnostne obiske.

Kulturne prireditve, ki jih prirejajo različne skupine izven Slovenije, veliko pripomorejo na svoj način za utrditev slovenskega imena v svetu. Kulturne prireditve drugih narodov v mestih Slovenije so prav tako priznanje Slovincem za njihov doprinos skozi razdobja zgodovine k svetovnemu kulturnemu napredku. A tudi tovrstnim stikom lahko pripisujemo še en pomen: je to neposreden stik uradnega značaja s tujino, z bližnjimi ali daljnimi sosedi; je to v nekem smislu poseg Slovenije v mednarodni svet. In če gre za stike s Koroško ter tamkašnjimi Slovenci ter s Primorsko in tamkajšnjimi Sloven-

partije pa kar naprej mišljati staro dialektično slamo. Venomer govoričijo o nekih abstraktnih nasprotjih, označujoč nekatera kot nujna in druga kot „antagonistična“. Njihova besedniška umetnost se izčrpuje v obrazlo-ževanju preteklih „deformacij“ kot „objektivno pogojenih“ in pa v neumljivem dokazovanju, da je samoupravljanje sicer spontano a ne stihijsko, vseobsegajoče a vkljub temu vedno neposredno, vsedodrešujoče — toda le dokler je pod nevidnim vplivom partije. Od teh dialektičnih mitologov rešitve ne bo.

Tito bo moral sam vzeti v roke nujno nalogo, da razvoj sistema prilagodi razvoju stvarnosti in potrebam ljudstva. Pri tem bo gotovo imel podporo vojske, brez katere bi ne bil mogoč odstraniti Rankovića, pomoč praktičnih ljudi kot so Boris Krajgber in sodelovanje večine mlajših partijcev, ki so siti dialektičnega žonglerstva in hočejo „z retormo do kraja“. Kratka primerjava „starih“ in „mladih“ partijcev bo to pojasnila.

Dočim so živel predvojni komunisti v abstraktnem svetu marksističnih pretvar in utvar in so se v svojem podtalnem svetu vzgajali kot platonski „idealisti“, ki so kot akt komunistične vere v celoti zanikali in zavrgli vso predkomunistično stvarnost, med vojni in po vojni pa absolutno idealizirali vso novo komunistično stvarnost, so povojni partije rasli iz te novo nastajajoče stvarnosti, ki pa je zaradi njenu otipljivih krutosti in slabosti nisc mogli poveljčevati kot neke na mišljene vere in raja, na zemlji. Ker so povojni partiji rasli s po manjkljivo komunistično stvarnostjo so nujno postali do nje kritični in reformistični. Med povojnimi („mladi“) in predvojnimi („stari“) so se tako nakopile velike razlike. Kot pri vseh človeških razlikah pa so seveda tudi tu izjeme. Med „stariimi“ je nekaj mlado-mislečih in med „mladimi“ jih je gotovo nekaj, ki se pod vplivom ali v službi „starih“

Nekateri neposredni opazovalci razmer v Jugoslaviji zagotavljajo, da uživa Tito tudi še mero zaupanja pri nekomunističnem ljudstvu, ki da še ni izgubilo vse vere v njegov praktični politični čut, in se upa v njegovo državniško zmoglost. Tudi, če je temu tako, pa bo Tito odselej moral bolj budno paziti, da še preostalega ljudskega zaupanja ne zaigra. Tudi njemu čas izteka.

Mara Bešter je spregovorila o nekaterih aspektih demokratizacije, kot si jo predpostavljajo na univerzah. Grajala je ocano Mijalka Todorovića, ki je nedavno dejal, da privilegiji pri nas niso posebno pomembna stvar. S tem se večina ljudi ne strinja, je dejala Mara Bešter in priporočila, da celo člani Centralnega komiteja „v naši republikli le prav malo vemo o delu Izvršnega komiteja. Prav tako bi morali biti vsi forumi povsem osebni, ne pa anonimni, kakršen je tudi Izvršni komite CK ZKS.... Članom ZK ne objavljajo člankov, če pač niso popolnoma na liniji, ki trenutno velja kot pravilno....“ (Iz razprave na Peti plenarni seji CK ZKS 30. septembra. DELO 1. oktobra.)

...je naš izvršni komite.... ugotovil.... da naj bodo člani za zvezno predsedstvo izbrani iz vrst naših najuglednejših komunistov, ki so že dosedaj dajali svoj teoretski in praktični delež pri našem razvoju, imajo revolucionarno izkušnje in predstavljajo kontinuiteto revolucionarnega boja Zveze komunistov. To naj bodo tisti tovariši, ki uživajo (dalje na peti strani)

Stiki Slovenije s Koroško so obojestranski in tudi niso samo omejeni na slovensko manjšino na Koroškem. V teku letošnjega leta je bilo v Ljubljani več pevskih gostovanj v okviru „kulturnih izmenjav med Koroško in Slovenijo“, med katerimi bi bilo potrebno omeniti komorni zbor iz St. Vida na Glini in komorni zbor celovškega radia. V Ljubljani je tudi nastopala celovška Opera in v zameno za to gostovanje je letos ponovno gostovala v Celovcu ljubljanska Opera.

Letos v avgustu je bila odprta v Sloveniji (v Kranju) skupinska razstava čeških likovnih umetnikov in ljubljansko „Delo“ je takrat zapisalo, da so „naša kulturna in umetnostna žarišča dejavost posegla v politiko mednarodnih stikov in prestopila mejo, v kateri se je njihova dejavnost doslej izražala“. Neposreden nastop na mednarodni ravni je torej smoter politične dejavnosti republike Slovenije.

(dalje na 5. strani)

DRUGI O REFORMI PARTIJE

„Tine Remškar je prepričan, da Zveza komunistov nasploh globoko zaostaja za družbenim razvojem, in se ne strinja s Stanetom Kavčičem, ki ugotavlja, da zastaja Zveza komunistov ne moremo posploševati. Dokaz za splošno zaostajanje ZK je tudi Brionski plenum, kajti na probleme reagiramo šele na tisti kritični točki, ko bi sicer bile posledice, kakršne so želele konservativne sile.... Ne bomo se mogli več zadovoljevati z izjavami „krivi smo“. Tudi ljudje niso s tem zadovoljni.

Stališč in sklepov VIII. kongresa praktično niti nismo še začeli izvajati in nismo še našli drugačnega načina dela. To velja tudi za Izvšni in Centralni komite ZK Slovenije. Vinko Hafner je dejal, da se kriza zaradi delovnih metod v ZK še posebej opaža v tereznih osnovnih organizacijah. Kaže, kot da se po uspelem prevzemu oblasti.... ZK zdaj — po prenosu oblasti na samoupravljalce, nekako več ne znajde....

Stane Dolanc je dejal, da boj za zmago stališč brionskega sestanka še ni izbojevan.... in da je pravzaprav napačna takšna predstava, da so delovne metode osrednji problem organizacije ZK. Problem, namreč veliko bolj globok, in tudi bolj težaven, saj gre dejansko za iskanje vodilne vloge ZK v naši samoupravni družbi.... (in da) dejanske demokratizacije v ZK še ni mogoče čutiti....

Ljudje na terenu se sprašujejo, kje so garancije, da se bo z reorganizacijo ZK kaj bistveno spremenilo. Pravi, da samo reorganizacija in kadrovske spremembe — zamenjava starejših z mlajšimi — še ne dajejo poročila, da se bodo poslej bolj uveljavljala njihova mnenja in predlogi....

Stane Kranjc je med drugim dejal, da marsikje izražajo dvom v sposobnost vodstva, da bi realno ocenilo ramere in napravilo tudi nek programski koncept. Zastavljajo tudi vprašanje, če smo se sposobni odločno spopasti z nekaterimi pojavi in deformacijami. Ljudje zamerijo tudi nekaterim privilegijem, ki jih imajo posamezniki v naši družbeni skupnosti. Kranjc je tudi ugotavljal, da je bila doslej pri nas vsa politična moč združena v Izvršnem komiteju Centralnega komiteja ZK.... pristavil je, da imajo tudi različni izvršni organi v občinah podoben odnos do širših forumov. Pri tem je poudaril, da ima del mladine vseh družbenih slojev odklonilo stališče do včlanjenja v ZK. Ob tem vprašanju se je treba zamisliti....

Mara Bešter je spregovorila o nekaterih aspektih demokratizacije, kot si jo predpostavljajo na univerzah. Grajala je ocano Mijalka Todorovića, ki je nedavno dejal, da privilegiji pri nas niso posebno pomembna stvar. S tem se večina ljudi ne strinja, je dejala Mara Bešter in priporočila, da celo člani Centralnega komiteja „v naši republikli le prav malo vemo o delu Izvršnega komiteja. Prav tako bi morali biti vsi forumi povsem osebni, ne pa anonimni, kakršen je tudi Izvršni komite CK ZKS.... Članom ZK ne objavljajo člankov, če pač niso popolnoma na liniji, ki trenutno velja kot pravilno....“ (Iz razprave na Peti plenarni seji CK ZKS 30. septembra. DELO 1. oktobra.)

...je naš izvršni komite.... ugotovil.... da naj bodo člani za zvezno predsedstvo izbrani iz vrst naših najuglednejših komunistov, ki so že dosedaj dajali svoj teoretski in praktični delež pri našem razvoju, imajo revolucionarno izkušnje in predstavljajo kontinuiteto revolucionarnega boja Zveze komunistov. To naj bodo tisti tovariši, ki uživajo (dalje na peti strani)

DIALEKTIČNA SLAMA

(Iz izjav vodilnih slovenskih komunistov na V. plenarni seji CK ZKS 30. septembra, DELO 1. in 2. oktobra)

Mitja Ribičič: „Zgodovina bo zbrisala 16 let razmaha med dobo informbiroja in 4 plenarjem. Verjetno bo zapisala, da je bilo to en revolucionarni korak, takrat za neodvisnost in samostojno pot, danes pa kako po tej neodvisni poti...“

Boris Majer: „V filozofiji družbenih znanosti ter v znanosti sploš srečujemo različne vplive, kajti mi smo zelo odprta dežela. To je velika prednost pred zaprtimi sistemi, kadar znamo ustvarjalno postaviti nasproti marksistična stališča. Pa ni zmeraj tako, to ima globoke posledice...“

Tone Bole: „S takšnimi birokratskimi pojavi, kot so splet-karstvo, rivalstvo in karizem doslej še nismo skušali odločno obratovati. Če pa to pojave oblike birokratizma lahko pripisemo tudi nekaterim funkcionarjem, potem to nikakor ni več obrobni problem.“

Manko Bulc: „Reorganizacija vodilnih organov Zveze komunistov ne more pomeniti ero od ugotovitev zaključka reorganizacije kot je ugotovili tudi tovarič Kardelj, temveč komaj začetek tega procesa, kajti nova vodstva in nove relacije med njimi naj omogočijo novo vsebino in metodo dela Centralnega komiteja, močnejšo demokratizacijo Zveze komunistov za vzpostavitev novih odnosov v njej... Izvršni komite je bil enoten, da v centralnem komiteju ZK Slovenije ni posebne potrebe po predsedniku Zveze komunistov Slovenije — kot je to v CK ZK Jugoslavije. Smatramo, da bi se predlagalo kreiraње mesta predsednika predsedništva, ki naj bi bil izmenljiv vsako leto. Za prvega predsednika pa naj bi bil izvoljen tovarič, ki naj bi imel predvsem partijsko zadolžitev... Izvršni komite je ugotovil, da bi tako postavljenim kriterijem odgovarjal za predsednika predsedstva tovarič Albert Jakopič, za sekretarja Izvršnega komiteja pa tovarič Franc Popit...“

Konkretnih bistvenih pripomb na posamezne kandidate v teh razpravah ni bilo. Bilo je nekaj načelnih pripomb, da preveč razglašamo naše principe v kadrovanju in vključevanju novih ljudi, toda ob konkretnih rešitvah ostajamo preveč v ozkih kadrovskih okvirih.“

Stane Kavčič: „Osnovna značilnost sedanjega dogajanja v tem obdobju je odprta konfrontacija in odprto politično srečanje v birokratsko-konservativno-etaistično politično skupino in njihovimi koncepti, njihovimi metodami in njihovimi vplivi... Leta 1948 smo se odkrito srečali s komformizmom (sic!)... Takrat smo zelo hitro poleg odklanjanja in negacije prešli v konstruktivno negacijo danega stanja, z novimi rešitvami, s pogumnimi potezami... Treba je nekaj podobnega napraviti sedaj. To se pravi — eliminirati, zavrniti to birokratsko neostalinistično politično koncepcijo z nadaljnimi vrednostmi naše družbe...“

Ce govorimo o splošno jugoslovanskem vidiku da smo mi v naši politiki čutili prisotnost kakih konservativnih, birokratskih tendenc in teženj. Mnogokrat smo čutili, da pod istimi besedami in pod istimi resolucijami razumemo in pojmuemo različne stvari. To bi bil nek naš politični realizem; naša strategija je bila, da to dejstvo eliminiramo z objektivnim razvojem naše družbe in seveda s tovariško lojalnostjo in neprestanim prepričevanjem, z demokratičnim konfrontiranjem vseh stališč. Ta strategija je bila edino realna in v tedanjih razmerah najboljša, (toda) nas je vkljub temu mnogokrat prisiljevala k nekaterim kompromisom... Vseposvdo imamo opravka, mogoče celo v večjem obsegu v podzavesti kot pa zavestno, z ostanki preteklosti, z mnogimi pojmovanji, sklepi, navadami, inercijo, prakso, ki je rezultat prejšnjih časov, ki je bila v prejšnjih obdobjih dobra, potrebna in koristna, od katere pa se mora-

mo spriči spremenjenih okolnosti posloviti in vnesti tu nove kvalitete...“

„Jasno, da ves ta kurz ne odpirava vrat meščanski demokraciji, jasno da vse to kar se dogaja in kar se bo dogodilo, in da celotni novi položaj ZK ne vodi, ne povečuje kakršnihkoli šans za kakršnikoli politični pluralizem, ne odpiramo vrat nobenim novam šansom ali pa poskusom nekoga slovenskega neoklerikalizma ali kaj podobnega... Komunisti bi morali biti iniciatorji široke platforme borbe zoper vse to; na najširši možni platformi graditve socializma se je treba danes boriti zoper take poskuse. Zato, ker to potem niso pozicije kakršnegakoli političnega monopolizma ali pa partijskega monopolizma, ampak resnično samoupravljalške pozicije. Boj na tej široki platformi je naše izhodišče zato, da v kaki zatremo morebitne poskuse tistih, ki mislijo, da je sedaj prišel njihov čas...“

Ko je tovarič Kardelj govoril o pomankljivostih v delovanju Zveze komunistov, je med drugim dejal, da smo načelno in globalno zavzemali smela napredna stališča. O tem pričajo dokumenti vseh naših kongresov od šestega kongresa naprej in drugi programski dokumenti. Toda v vsakdanji praksi je bila naša načelna pot pod pritiskom realnih družbenih struktur ter vseh tistih tokov in tendenc, ki jih taka družbena struktura poraja. Zato je bila enotnost, glede načelnih postavk pri realizaciji ciljev pogosto prizadeta. Brionski plenum je zavrgel iluzijo lažne enotnosti, kakor hitro je s področja načelnega prišel na konkretni, ko je z analizo vzrokov raziskal, zakaj zaostaja praksa za našimi načelnimi pogledi. S to svojo smelostjo je brionski plenum — kot je rekel tov. Kardelj — odvrnil od Zveze komunistov večji del bremena nevezdrnih kompromisov z raznimi zaostalimi pojmovanji in težnjami, ki so se kot kokla obesile na vso aktivnost Zveze komunistov. Prav s tem pa je brionski plenum hkrati vzpostavil in okreplil enotnost Zveze komunistov, enotnost s perspektivo nadaljnega boja za razvoj demokratičnih odnosov v Zveze komunistov in v vsej družbi.

„Potemtakem ne gre samo za to, da razvijamo demokratične institucije, gre tudi za to, da se v teh institucijah kot komunisti pojavljamo z jasnimi koncepti, jasnimi za reševanje problemov na raznih področjih. Demokracija kot formalni instrumentarij je dejansko samo posoda, kaj pa bodo ljudje v to posodo dajali, je odvisno od kvalitete teh ljudi. Marsikdaj se lahko tudi v lepi posodi skuha slaba juha.“

„Služba državne varnosti je odigrala izredno pomembno vlogo pri obrambi pridobitev revolucije... če je prišlo do politične zlorabe te službe, je očitno, da je njen družbeni položaj dopuščal te zlorabe...“

Glavni vzrok deformacij, ki so omogočile politično zlorabo, je predvsem v tem, da je celotna koncepcija, na kateri je bila zgrajena služba državne varnosti prišla že zdavnaj v nasprotje z našo se danjo družbeno stvarnostjo... ko se je področje revolucionarne obrambe in socializma ter neodvisnosti vse bolj zoževalo, se je mogoče službe državne varnosti razraščala na področja socialistične strukture.

Pogosto se sprašujemo, češ kdo je kriv za težave v gospodarstvu. Odgovor na to ni tako enostaven. Gotovo je bilo v preteklosti dosti slabega gospodarjenja, dosti gospodarske nemarščine, političnih tovarin in podobnega. Toda imeli smo tudi sistem administrativnega upravljanja, ki je bil v začetku nujen in s katerega ostanki se še zdaj opletamo. Administrativni sistem pa kot dobro vemo, ne pozna ekonomskega računa. Ustvarja splet zapletenih odnosov, v katerih je težko izmeriti, kdo daje in kdo jemlje. (Iz „Pogovora v bralci“, Delo, 7. oktobra.)

SLOVENSKEGA TISKA

RAZPAD JUGOSLAVIJE?

Tito je 19. avgusta v svojem govoru pred kadeti v Bileči rekel tudi tole:

„Se vedno so v posamezih republikah ljudje, ki mislijo, da bo nekoč vendarle napočil dan, ko se bomo ločili drug od drugega. Ta moja trditev je zelo drzna, rečem vam pa, da ja točna“...“

Tito je s tem sprivil vprašanje razpada Jugoslavije v diplomatske akte...“

Ako bi Jugoslavija razpadla, bi čisto gotovo Hrvatje ustanovili svojo državo...“

V slučaju razpada Jugoslavije so Sloveniji odprta sledeča pota: naslon na Hrvaško, naslon na Avstrijo, naslon na Italijo, samostojna država...“

Vendar se nam zdi, da bi se večina Slovenija odločila za samostojno državo...“

I.A.

Ameriška domovina, 3. okt. 1966

NAS KURZIV —

... Lani je vsak Jugoslovčan popil povprečno 33 litrov alkohola, od tega samo žganja osem litrov. Hkrati pa je lani kupil po eno knjigo le vsak drugi Jugoslovčan. Lani smo izdali za alkohol nad 300 milijard starih dinarjev, kar znese na vsakega Jugoslovčana povprečno 15.000 dinarjev. Za nakup knjig pa je lani odštel povprečno vsak Jugoslovčan le 1.000 starih dinarjev. Zaradi nesreč pri delu, ki jim asistira alkohol, imamo letno nad 90 milijard starih dinarjev škode, prav tolikšna pa je približno tudi vrednost letne knjižne produkcije v Jugoslaviji.

„Porazni podatki. Govore o totalni nezainteresiranosti naših ljudi za knjige in kulturne vrednote. Če upoštevamo, da izhajajo knjige skoraj v polovico manjši nakladi kot je število znanstvenih delavcev v Jugoslaviji, da je razmerje med številom prosvetnih delavcev in naklado nekako 20:1, razmerje med zaposlenimi s srednješolsko, višješolsko in visokošolsko izobrazbo ter naklado za posamezno knjigo pa 100:1, potem se lahko upravičeno vprašamo, kdo pri nas sploh se bere.“

„Podatki vsiljujejo človeku še sto in sto drugih vprašanj; preveč, da bi jih lahko v gostični obliki le mimogrede omenili. Mimo enega pa ne smemo, ker je v tej zvezi kompleksno, temeljno in eksistenčno vprašanje vsake skupnosti, ki ji pravimo narod: „Mar nismo, zavzeti za aktualne probleme gospodarske reforme, pozabili na problem duhovne reforme v pravem pomenu besede?“

„Bi ne bila potrebna prav tako, če ne še bolj, kot gospodarska?“

„Na strani 214 SP sem našel v 18. vrstici geslo: DRUŽBA, besedico KULTURA pa na strani 396, v 6. vrstici. Precej vsak sebi sta, vendar se zdalec ne tako kot v življenju. Besedne zveze KULTURA V SOCIALISTIČNI DRUŽBI pa sploh ni v Slovenskem pravopisu, kar se mi zdi razumljivo, če upoštevam, da je SP izpustil vse jezikovne anahronizme. To besedo najdemo le še v kakki pozabljivi marksistični teoretični razpravi. Ampak teh kot kaže—niče več ne bere pri nas...“

B. Hofman, KNJIGA 66, št. 6, str. 189—191.

V LASTNEM ZRCALU

Zakaj plačujemo gnilobo?

„V časih gnile Jugoslavije je naša domovina slovela kot svetovno znana sadjarska dežela.“

Gnile Jugoslavije ni več. Ostalo je le — gnilo sadje.“

S to zgodovinsko primerjavo in s tem prežalostnim spoznanjem se začneja članek, ki ga je objavila ljubljanska „Tedenska tribuna“ na prvi strani, dne 19. septembra. List — med drugim opisuje položaj takole: „Ko se sprehaš med tržnimi stojnicami in po trgovinah s sadjem, nehoti dobiš občutek, da pri nas prav gojimo gnilo, črvido in obtočeno sadje. Potrošnik je pri nas še vedno obsojen, da kupuje mačka v žaklju, če ni že kar takoj jas-

no, da je maček zanikr in kar se da neugleden. Toda sadje je kruh in vse prej kot luksuz. In čeprav ni luksuz, pa je drago kot povsem nepotrebno razkošje...“

„Prodajamo pač, dobimo od uvoznikov,“ je pripomnila prodajalka južnega sadja. Poročevalca TT je nato vprašal mestnega tržnega inšpektorja: „Zakaj torej vse to sploh uzvazamo?“

„Politični uvoz!“ Več inšpektor ni upal povedati... List komentira: „Kaj pa če ni to mogoče de krinka za nesposobnost naših nakupovalcev v tujini? Naj jo res plačujejo naši potrošniki? Zakaj? Pri nas imamo lep pregovor:

CELO PO PADU RANKOVIČA ...

... Čeprav smo udarili v središče birokratsko-konservativnega zbiranja in vsega, tistega, kar vleče nazaj, pa nismo zadeli v glavno silo in glavne težnje takih reakcionarnih in nazadnjaških teženj v vrstah ZK sploh da ne govorim o onih drugih...“

Ne smemo pozabiti, da so se glavne birokratske sile po IV. seji CK ZKJ umaknile ali pritajile. To ne pomeni, da so uničene, da se ne morejo vnovič prevrstiti ter tako ali drugače še naprej zavirati naš dosledni socialistični razvoj. Komunisti moramo imeti pred očmi, se idejno, organizacijsko in politično usposabljati ter biti vselej pripravljeni na boj proti takim odporom, seveda skupaj z vsem delavskim razredom, z delovnim ljudstvom, na čelu.

Brez strahu, da bi kdorkoli pomislil, da presenčenjem te nazadnjaške sile, bi dodal še to, da ni prav nič slučajno da so prav po IV. plenumu oživele akcije sovražnih emigrantskih elementov in krogov, od četrtniške emigracije prek bivšega srbskega kulturnega kluba in sina obznanaša Draškoviča, prek ustaških band, slovenske bele garde in drugih. To delovanje so podprli reakcionarni in najbolj reakcionarni krogi v svetu. Te akcije so se pojavile zlasti v zadnjem času prav z geslom, da so komunisti v Jugoslaviji tako odkrito in tako drastično prožili vprašanje „svoje lastne policije“. Te sile pa medtem na različne načine pri-

tiskajo in delajo diverzije...“

Kajti navsezadnje kažejo politične akcije ZK po IV. plenumu, ob vseh izrednih in zelo plodnih rezultatih tudi nekatere pomankljivosti v izvajanju novih nalog. Nekdo je dejal, da se nove naloge še vedno rešujejo s starimi sredstvi in metodami. To je točno...“

(Mijalko Todorovič no VI. plenarni seji CK ZK Srbije DELO, 17. septembra.)

Tudi Ivo Osolnik meni, da je ost kritike, še posebej v našem dnevniku, naperjena samo navzdol in to v svobodni interpretaciji pisca, navzgor pa le takrat, kadar je o tem že dokončno izrepač svoje stališče višji forum. Naš list je po mnenju Osolnika le še uradno obvaran časnik.

(Iz „Pogovora z bralci“, DELO, 7. oktobra.)

Treba se je jasno zavedati, da so bili pristaši čvrste roke tudi tu, tudi v Sloveniji in to ne samo na najvišjem nivoju... Vseposvdo obstajajo tak tendence.

(Stane Kavčič na V. plenumu CK ZKS, DELO, 1. oktobra.)

Vinko Hafner: „Ce je še eden po Brionskem plenumu UVD prisluškovala in ocenjevala, kako v občinskih vodstvih ocenjujejo stališče IV. plenuma, potem ne bi mogli trditi, da smo bili pri nas brez deformacije.“ (Vinko Hafner na V. plenumu CK ZKS Delo, 1. oktobra.)

ŠELE PO PADCU RANKOVIČA ...

Vladimir Krivic... je opozoril, da smo na začetku osvobajanja družbe pritiska politične policije. Ni naključje, da je prišlo do konfrontacije leto dni po začetku gospodarske reforme, in tudi ni naključje, da ob razpravah o Upravi državne varnosti reformiramo tudi ZK, prav tako carino, socialno zavarovanje, itd... Zaostalih teženj je tudi v Sloveniji precej na vseh področjih.

Ko je partija nehala nadzorovati državni aparat, ta nadzor ni prešel na predstavnike organe in tako smo dobili državo v državi... Stvar mora biti postavljena tako, da bo državljan prišel pred sodiščem do svoje pravice, tudi kadar bo kršena zakonitost. V prejšnjih letih so bila praktično vsa prizadevanja za reformo pravosodnega sistema brez haska. Rankovič pa tudi konservativni elementi v pravosodju so takšno reformo ovirali... Prav tako je bil zelo močan odpor proti temu, da bi izenačil položaj obrambe in obtožbe. Advokature ni bilo mogoče uveljaviti in ohranjati se je monopol tožilstva. Dejstvo pa je, da smo v Sloveniji prenesli okoli 90 odstotkov preiskav na sodišča, ponekod drugod v Jugoslaviji pa le deset odstotkov... Doslej tudi ni bila dovolj zajamčena izvršnost sodnih odločb in ni bil omogočen pritisk na sodišča. Celotno tisk je bil izrabljan za oblikovanje takšnega javnega mnenja, ki bi onemogočil tožilstvu in sodišču, da ugotovi objektivno resnico...“

Neglede na subjektivna hotenja in namene se je UDV tudi v Sloveniji znašla v taboru konservativnih sil. Bila je izolirana od skupščinskega in celotnega demokratičnega sistema ter se je čedalje bolj razhajala s splošnim razvojem in v republikah. Deformacije so bile večje kot smo menili in motili smo se, ko smo mislili, da je pri nas samoupravni sistem bolj razvit kot drugod. Ob kri-

stih trenutkih, tako ob začetku gospodarske reforme, ob konfliktih v gospodarskih organizacijah na univerzi, na kulturnem področju se je UVD čutila dolžno, da se vplete... Vedeti moramo tudi, da delajo v UVD taki ljudje, ki so se šolali v NKVD in so od tam prinesli določene metode. Res je, da je bil notranji resor v Sloveniji v stalnih spopadih z zveznimi organi. Vendar je šlo predvsem za delitev pristojnosti. Slovenski delovni človek ne bi bil prav nič na boljšem, če bi UVD opravljala iste stvari v republikih pristojnosti kot prej v zvezni.

Razprave in sklepi plenuma CK v drugih republikah, obsobda hegemonističnih in šovinističnih teženj v drugih republikah, to bo olajšalo boj proti razraščanju nevere v reševanje problemov majhnega naroda...“

V UVD... je bilo na tisoče deformacij, ki so bile naperjene zoper svobodo in čast državljanov. Reorganizacija je treba čim hitreje speljati...“

Jože Smole (je dejal), da smo v Sloveniji premo stori, da bi UVD gradili v samoupravni sistem. CK ZK Slovenije o tem sploh ni razpravljala... V razpravah moramo paziti, da ne bi predimensionirali vprašanja UVD, ker bi utegnilo priti do frontalnega napada na delavce v njej... Osnovni problem je danes spopad med etatizmom in samoupravljanjem. UVD je samo delček tega spopada...“

Hafner je omenil, da je Uprava državne varnosti imela v naši republiki kartoteko za okoli 200.000 ljudi (in da) je treba razlikovati med tistim gradivom, ki je pomembno za dejavnost zoper razrednega sovražnika in vsem drugim gradivom, ki ga je treba vsekakor uničiti...“

Mitja Ribičič: „V slovenskem kulturnem in revialnem življenju je vladalo določeno ozračje, v katerem je UVD štela za svojo patriotsko dolžnost, da nadzoruje posamzenike... Ničče ne more verjeti, da bi nosilci konservativnih teženj lahko tako dolgo vztrajali, ko jih ne bi nosil celotni val konservativnih sil v Jugoslaviji. Narobe je bilo, da v OK nismo opravili politične diferenciacije med konservativnimi in progresivnimi silami v državni varnosti. Centralni komite mora zavzeti stališče do političnih zlorab... Izvršni komite je bil zelo trdno povezan z oblastjo. Mimo predstavnih in državnih organov je razpolagal in odločal... Delo državne komisije za reorganizacijo UVD je dokaz prepletanja partije z oblastjo... Temeljni družbeni konflikt je v odločanju o denarju. Na tem se bodo še lomila kopja. Če hočemo naprej moramo razvijati delitveni sistem in vlogo delavstva. To zagotavlja vodilno vlogo delavskega razreda. Druge družbene naloge bi bilo dobro bolj prepustiti sedanji stopnji samoupravljanja v SZDL. ZK pa naj se ukvarja predvsem s temeljno nalogo...“

Boris Majer: „Boj med etatizmom in samoupravljanjem bo še trajal, vendar se še bolj prenaša v samoupravni sistem. Delno se je že. Noben protago-

ročaj, da je bila v Jugoslaviji letos izredno dobra letina. Istočasno se tudi že pojavljajo glasovi, da ne vedo, kam z žitom, koruzo in drugimi pridelki, ko ni dovolj silosov, skladišč in denarja za odkup... Kako umno gospodarji jugoslovanski socializem, presodite iz naslednjih odstavkov, ki jih povzemamo dobesedno iz ljubljanskega dnevnika „Delo“ (6. septembra).

Beograd. — „Pridelali bomo okoli 130.000 vagonov grozdja in okoli 60.000 vagonov novega vina. To bo rekordna vinska letina, za kakšnih 16 odstotkov večja od lanske. Ze se pojavlja vprašanje: kam s toliko vina?...“

Tudi poslej bomo uvozili kakšnih 2000 vagonov vina, in sicer iz Alžirije. S ceno tega vina naj bi predvsem pobijali morebitne spekulativne cene domačih proizvajalcev in spodbujali izvoz jugoslovanskega vina...“

Značilen je podatek, da je na našem tržišču cena konzumnih vinov za 25 odstotkov višja kot na svetovnem trgu...“

(Pripomba: Na tako gospodarjenje se pa res pije... Živijo!)

Vsi jugoslovanski časopisi po-

KRISTUS JE VSTAL — TOKRAT V SOVJETIJI

Znano je, da so postavili komunisti v SSSR svojčas spomenik Satanu in da so zanikali zgodovinsko Kristusa. Toda zgodilo se je tudi tu, kot je napovedal Janez XXIII. v okrožnici „Mir na zemlji“: „...res se formula nauka (ko je enkrat natančno določena, ne spreminja več, gibanja pa žive v spremenljivih konkretnih razmerah, ki nujno globoko vplivajo na razvoj nauka“ (157). Katoliška mesečna revija Herder Correspondence poroča v 8. številki letošnjega letnika o takih radikalnih spremembah v Sovjetiji.

V letošnji februarški številki ateistične revije Nauka i religija je objavil zgodovinar Sergej Skazkin, član Sovjetske akademije, uvodni članek k razpravi drugega zgodovinarja A. Každana. V tej razpravi zavrača Každan teorije, ki so bile doslej sestavni del protiveške sovjetske ideologije; da se je razvil krščanstvo izven Palestine; da je krščanstvo naraven proizvod mita; da je krščanstvo zbirka mitičnih elementov raznih kultur. Každan navaja vrsto razlogov, da ima krščanstvo zgodovinskega utemeljitelja, Kristusa. Razna nprotja v evangelijih pripisuje dejstvu, da so temeljili na ustem izročilu ter so zanj dokaz, da ne gre za goljufijo. Če bi šlo za goljufijo, bi takih nesoglasij (npr. datum Kristusovega rojstva) ne bilo.

Priznanje zgodovinskega Kristusa, ki je novo za sovjetske „znanstvenike“, ne pomeni obenem tudi priznanje Kristusa kot Boga. Drugi pisec, Nevgod, tolmači pomen tega priznanja v ateističnem smislu: priznanje zgodovinskega Kristusa bo spodkopalo vero v njegovo božanstvo. Tako daleč danes; toda težko si je predstavljati, da se bo razvoj ustavil na tej točki.

nist kratkije ni imel poguma, da bi odkrit nastopil proti samoupravljanju. To kaže, da je samoupravni sistem že tako močan da ga ni mogoče več neposredno napadati... Na generalni ravni pravzaprav ni več mogoč boj mnenj, na primer za socializem ali proti njemu. Celo vprašanje samoupravnega sistema je že zunaj razprave. Konstruktiven boj mnenj je možen na ravni posebnega, ko se je treba odločiti kako bo v konkretnem realizirati splošne odločbe, ki smo jih sprejeli. Tu se morajo pojaviti različne v mnenjih, kajti možne so različne konkretne rešitve...“

(Iz razprave na Peti plenarni seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, 30. septembra. DELO 1. oktobra.)

Vsa poročila govore o tem, da delavci čedalje bolj sproščeno govorijo o samoupravljanju... začenja se čas, ko postaja vse bolj pomembno kaj kdo govori in ne kdo kaj pove. Delovni ljudje vse odločeno zahtevajo javno razpravljanje o vsem kar zadeva njih in njihovo gospodarjenje, in so odločno proti, da bi o tem govorili le posamezniki bodisi na zaprtih, (takoiimenovanih „internih“ sestankih, bodisi v tonu „političnega prepričevanja“ ali kako drugače. Časi, ko je bilo treba poštevatvi samo to, kar je rekel kak funkcionar, čeprav marsikaj ni bilo vredno upoštevanja, izginevajo...“

Delavci zahtevajo aktivno delo, nenehno izboljševanje razmer v katerih gospodarijo in ne le tepe besede o samoupravljanju in o tem, kako delovne organizacije upravljajo z vse večjimi sredstvi. Delavci dostikrat ne vedo dovolj o ideologiji socializma. Toda hotenja, ki jih izražajo so plod dejstva, da je največje breme proizvodnje prav na ramenih sposobnih delavcev in da je njihovi interes za večjim dobičkom in boljšim življenjskim standardom upravičen.

(DELO, uvodnik 25. avgusta.)

Kaj je bilo nezakonitega v našem delu? Razprava je pokazala, da je bila nezakonitost predvsem v tem, da smo pri svojem delu rabili metodo, ki ni bila povsem v skladu z zakonitim predpis. V veljavi so namreč številne „instrukcije“ in navodila, ki so jih nadrejeni organi izdali pred ustavo in ki v marsičem niso več v skladu z veljavnimi predpisi... (Ivan Bokal, DELO, 28. avgusta.)

Slovenija v mednarodnem svetu...

(dalje s 3. strani)

Kulturne izmene Slovenije s tujino ne ostanejo brez političnega barvila. Večjo politično pomembnost pa je treba pripisati političnim stikom samim. Ko naslednjemu dnevnemu poročila časopisja v Sloveniji in v obmejnih državah, lahko opazimo, da je bilo v zadnjem času več obiskov raznih političnih funkcionarjev ljubljanske vlade na Koroško. Ob priliki enega takšnih obiskov je koroški deželni glavar razpravljala o možnostih skupnih radijskih oddaj radia Ljubljana, Celovec in morda še Trst. Tovrstni politični stiki pa v resnici niso samo na ravni dveh dežel; avstrijski zvezni minister za gospodarstvo je tudi obiskal Ljubljano v uradnem spremstvu večje delegacije in je ob tej priliki izrazil željo, da bi se podobni stiki nadaljevali. Bilo je v mesecu juniju letos in se je obisk omejil samo na Slovenijo.

Bolj zgodaj kot z Avstrijo je začela Slovenija vpostavljati stike s sosedno Italijo; kulturne, gospodarske in politične. Ne samo zaradi posebnega položaja Trsta, za katerega se Jugoslavija kot taka, vsaj politično, že dolgo ne zanima in je tamkajšnji slovenski živelj v prvi vrsti skrb Slovencev samih. Tako je bil v Ljubljani šele pred kratkim (avgusta letos) seminar za učitelje in profesorje, ki poučujejo na slovenskih šolah v Trstu. Take seminarje pa so prirejali zadnja tri leta vsako leto.

Letošnje leto je bilo sploh plodno v izmenjavi kulturno-umetnostne oblike s koroškimi in italijanskimi društvi: tako umetniška razstava slovenskih umetnikov v Cedadu in Beljaku ali pa gostovanje raznih pevskih in tolklovnih skupin v krajih okoli Vidma, Gorice, Trbiža, Doberdoba, v Ukvah in Zabnicah. V zameno so bile v Sloveniji italijanske umetnostne skupine (npr. pevski zbor iz Pontebe).

V času hudih poplav na Dravskem polju na Tirolskem in Koroškem je prav tako Slovenija in Jugoslavija ponudila svojo podporo. V resnici se je koroška vlada naravnost obrnila na izvršni svet Slovenije. Podobno se obe vladi posvetujeta o sodelovanju Slovenije in Koroške na področju trgovine, prometa in turizma. Sodelovanje s sosednjo Italijo je v glavnih obrisih prav takšno; začelo se je že pred več leti.

Ko gledamo razne svetovne enciklopedije, narodopisne zbirke ter pregledne svetovnih literatur in slovarjev moramo premerogkrat zaskrbljeno ugotoviti, da so podatki o Slovencih metočni in pomanjkljivi, ali pa jih sploh ni. Slovenci skušajo povsod, kjer žive, ta nedostatek izboljšati, a nadejati se moremo resničnih sprememb samo s sodelovanjem iz Slovenije. V tem oziru zasluži priznanje vztrajno delo Slovenije da okrepi mednarodne stike. Ti poizkusi bodo privabili, upajmo, še v večji meri častnike iz tujine. Pričakujemo tudi, da bodo leti v bodoče bolj poudarjali po-

Drugi o reformi partije...

(dalje s 3. strani)

ugled med vsemi našimi narodi ter predstavljajo generacijo za izvajanje Titove politike, našega programa, sklepov VIII. kongresa, gospodarske reforme ter IV. plenuma. Za člane zveznega izvršnega komiteja naj veljajo ista načela, poleg posebne usmeritve k idejno-političnemu delu in sposobnosti reduciranja sprejete politične orientacije za konkretno politično prakso. Izvršni komitej je sprejel princip deakumulacije, kot osnoven princip. Prav tako naj bi se upošteval tudi princip kontinuitete in princip permanentnega vključevanja novih mlajših tovarišev, da se omogoči kontinuiteta tudi v naprej....

Na temelju že razloženih in v izvršnem komiteju sprejetih kriterijev... predlaga izvršni komitej plenumu za zvezno predsedstvo naslednje kandidate: kot prvega tovariša Edvarda Kardelja, dalje tov. Borisa Kraigherja, tov. Miho Marinka, tovarišico Lidijo Sentjurc, tov. Viktorja Avblja in tov. Marjana Orožna....

Izvršni komitej je razpravljala tudi o kandidatih za člane izvršnega komiteja CK ZK Jugoslavije in predlaga plenumu naslednje kandidate: kot prvega tovariša Staneta Kavčiča, kot drugega tov. Mitjo Ribičiča, za katerega predlaga kooptiranje v CK ZKJ, in tretjega tov. Romana Albrehta. (Marko Bulc no peti plenarni seji, CK ZKS Delo, 2. oktobra)

O potrebi, da se partijski in drugi forumi čim bolj odpro javnosti, je govoril Bogoljub Stojanovič. Poudaril je, da je to eden bistvenih pogojev, če hočemo preprečiti nastajanje fetišev, mitov in podobnih reči. Večina članstva je bila presenečena nad tistim, kar je razkril IV. plenum. Potem pa so se člani začasno potegnili vase, preživljali in različevali so stvari, ker so čutili, da so bili v svoji tovariški ljubezni in zaupanju prevarani, osramočeni in užaljeni. Okoli Aleksandra Rankoviča je dejansko bil mit, odnosi v CK pa so bili idealizirani. Nasploh je pri nas precej idealizacije. Fetiš in miti lahko nastanejo samo tam, kjer ni prave odkritosti, kjer se ne ve za stališča, delo in življenje voditeljev....

(VI. plenarni CK ZK Srbije, Delo 16. sept.)

Kar se tiče sistemskih ukrepov, mislim, da bi bili — poleg ločitve organov ZK od oblasti — za

seben položaj Slovenije in slovenske republike v Jugoslaviji.

Pripovedovanje vseh onih, ki danes poznajo Slovenijo, se ujema v utemeljitvah, da se Slovenci hočejo vedno bolj uveljaviti v svetu in tudi da jim Jugoslavija stoji na poti. Današnja komunistična oblast tudi uravnava svojo politiko tako. Toda to je neopravičljivo ali razbremenjena njene krivde za nasilje, ki ga je izvajala, ali ga še izvaja nad slovenskim prebivalstvom. Se dolgo ne.

C. M.

obnovo ZK najpomembnejši oni, ki bi komuniste izpostavili sistematični socialistični kritiki in pritisku širše javnosti. V tem pogledu obstoje različne možnosti. npr.: zaščititi z obćim jugoslovanskim zakonom javno kritiko v odnosu do vsakega družbenega organa ali funkcionarja, zagotoviti možnost te kritike v javnih sredstvih za obveščanje in sodni postopek — kazni, proti vsem, ki na težje načine preganjajo dobronamerne, pa sicer. še tako ostre kritičarje.

(Dr. Vojan Rus, Delo, 10. oktobra)

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.

Naslov:

ANTONY AMBROZIČ
Barrister, Notary Public
861 College St., Toronto, Ont.
Telefon: LE. 1-0715

• V pismu uredniku avstrijskega tednika Die Furche (št. 35-1936) navaja F. E. Teichtmann (Wien XV) ob podpisu sporazuma med Vatikanom in Jugoslavijo naslednjo izjavo predsednika zvezne komisije za verska vprašanja Milutina Morače, ki je podpisal sporazum za Jugoslavi-

jo: „Jaz sem seveda ateist. Toda vere ne bomo več preganjali s krvjo, marveč jo bomo pustili mirno umreti.“

• Devet poročenih mož je začelo 25 mesečni program za diafonat v Braziliji. Eden pogojev je, da jih za to službo izvolijo verniki njihovih župnij.

RIM

ITALIJA

HOTEL 'BLED'

Via S. Crece in Gerusalemme 40
ROMA — (Tel. 777-102)

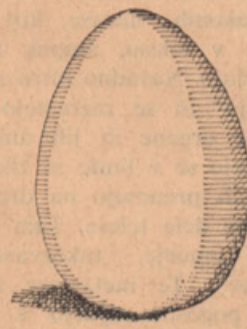
Rojaki ali potujete v Rim? Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd., Vse te skrbi bodo odveč če se boste obrnili na:
Vinko A. LEVSTIK - lastnik

OBRNITE SE Z ZAUPANJEM
V VSEH NEPREMICNINSKIH
DRUŽINSKIH

CARL VIPAVEC

SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

IN PRAVNIH ZADEVAH NA:
278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004

podvojite si vaš denar s Canada Savings Bonds Centennial Series

Centennial Series Canada Savings Bonds vam nudijo najvišje obresti v zgodovini — 5,48% na leto, če jih držite do dozoritve.

Novi bondi dajo letne obresti 5% za vsako izmed prvih štirih let; 5½% za vsako leto za naslednja tri leta; 5¾% za naslednje leto in 6% za vsako leto za zadnjih pet let — skupno \$72.25 obresti za vsak \$100.— bond.

Tokrat prvič je dana posebna možnost za združene obresti. Te dobite, če ne dvignete letnih obresti do 1. nov. 1979. Zato dobite takrat celo obresti

za vaše obresti, kar da še zraven \$27.75 za vsak \$100.— bond.

Vse skupaj vam toraj da \$100.— za \$100.— bond. Je to varno in gotovo hranjenje.

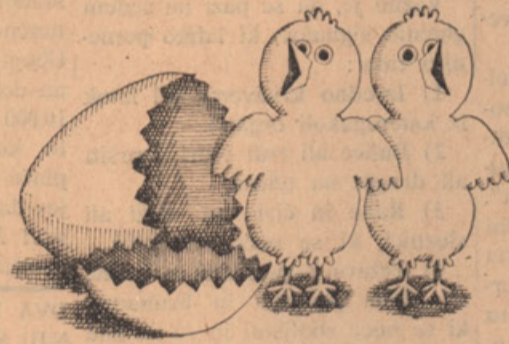
Ta skupina ima vse tradicionalne možnosti, ki napravljajo "Canada Savings Bonds" kanadasko priljubljeno naložitev denarja.

So še vedno lahko za dobiti za denar ali na odplačilo na mestu vašega dela, v banki ali naložbenem zavoru. Lahko \$10.000.—. Vsak kanadski prebivalec lahko kupi majhne za \$50.— ali velike za

jih lahko kupi do te omejene vsote. Prav tako tudi zapuščine ("Estates").

Lahko so vnočljivi, kadarkoli, v vsaki banki v Kanadi, za glavno vrednost skupno z obrestmi. Izpolnite samo zato pripravljene formular na bondu, predložite vse banki in takoj dobite vaš denar.

Tokrat so najboljši do sedaj, če jih držite, da dobite najvišje obresti in obresti za obresti. **PODVOJITE SI VAŠ DENAR** z "Canada Savings Bonds Centennial Series".

LENDIČ

BOŽIČNI DARILNI PAKETI HRANE ZAGOTOVLJENO BEZ CARINE

Paket št. 11 \$5.50 2 kg. kave Minas	Paket št. 12 \$5.95 2 kg. kave Santos extra	Paket št. 43 \$11.00 10 lbs. kave
Paket št. 57 \$24.00 20 lbs. kave Santos extra	Paket št. 81 \$12.00 3 kg. kave 3 kg. riža 3 kg. sladkorja	Paket št. 62 \$22.00 10 lbs. kave 10 lbs. sladkorja 10 lbs. riža 10 lbs. testenin
Paket št. 61 \$24.50 10 lbs. kave Minas 10 lbs. sladkorja 10 lbs. riža 10 lbs. svinjske masti	Paket št. 31 \$21.00 1 kg. fine čokolade 1 kg. sušene slanine 3 kg. sladkorja 2 kg. kave 3 kg. testenin 1 kg. semenskega olja 400 gr. marmelade 1 kg. rozin	Paket št. 37 \$13.75 1 kg. sušene slanine 1 kg. kave Santos extra 3 kg. bele moke 2 kg. sladkorja v kockah 1 kg. rozin 650 gr. meda 2 skat sardin v olju
Paket št. 36 \$11.50 1 kg. kave Minas 1 kg. Gavr. salame 400 gr. marmelade 1 kg. sladkorja 1 kg. riža Carolina		
100 lbs. (45 kg.) najfinejše bele moke ..... \$14.00 200 lbs. (90 kg.) najfinejše bele moke ..... \$27.00 111 lbs. (50 kg.) orig. vreča sladkorja ..... \$18.75 111 lbs. (50 kg.) orig. vreča riža Splendor ..... \$25.50 111 lbs. (50 kg.) orig. vreča riža Carolina ..... \$27.50 37 lbs. (17 kg.) najfinejše svinjske masti v posodi \$18.50		

CEPRAV SO MOJE CENE KONKURENČNE — VAM JAMČIM ZA PRVOVRSTNO HRANO.

Jamčim, da Vaši v domovini ne bodo plačali nikake carine za pakete hrane, če jih pošljete s pomočjo mojega podjetja.

CE SE NISTE DOBILI MOJEGA NAJNOVEJSEGA CENIKA MODRE BARVE, PROSIM, GA ZAHTEVAJTE TAKO. VSI MOJI PREJSNJI CENIKI SO S TEM NEVELJAVNI.

LENDIČ TRAVEL SERVICE

398 Bloor St. West, Toronto 4, Ont., Canada
Telephone: 922-6829

ACADIAN*

VAM PREDSTAVI "SEVEN SEAS" BRODOVJE

Plove k vam iz poznane Nova Škotske Annapolis doline, da vam zadovoljijo vaš okus z najboljšim rumom, ki ste ga kdajkoli okušali.

"SEVEN SEAS" RUM
(čist, srednji in temen)

Postavite Acadian Rum na vašo listo danes

Prvi na listi v Ontario (za pivec, ki vedo, kaj je dobro)

ACADIAN DISTILLERS
BRIDGETOWN, NOVA SCOTIA

Toronto

• **Skiopictične slike o Sloveniji.** Slovenska šola Marije Pomagaj je zopet pričela z vrsto svojih kulturnih prireditev. Kot prva je bilo predavanje s skiopictičnimi slikami o Sloveniji v nedeljo 16. oktobra. Predaval je ravnatelj šole č. g. Tone Zrnc CM. Obravnaval je slovenske pokrajine jugozahodno od Save: Slovensko Primorje, Notranjsko, Dolenjsko in Belo krajino.

Poleg šolske mladine so se prireditve udeležili starši in mnogo odraslih oseb. To predavanje o Sloveniji je bilo eno najlepših in najpopolnejših, kar smo jih do sedaj videli pri Mariji Pomagaj.

• **Misijonska tombola.** Za misijonsko nedeljo v oktobru je Misijonski krožek v Torontu organiziral v dvorani Marije Pomagaj tombolo v prid slovenskim misijonarjem in poganskim deželam. Na misijonskih poljanah deluje nekaj več kot 60 slovenskih misijonarjev in misijonark. Tombola je imela nad sto manjših dobitkov in štiri velike; Glavni dobitek je bil televizor. Udeležilo se je mnogo rojakov iz našega mesta.

Slovenski Misijonski krožek pri Mariji Pomagaj vodita g. Jakob Kvas kot predsednik in č. g. Jože Casl kot duhovni vodja.

• **SAVA. Torontski Savani** so imeli 25. oktobra svoj redni mesečni sestanek. To pot je č. g. Tone Zrnc poživil med njimi misijonsko misel. Predaval je o misijonskem vprašanju pod naslovom: Sodobno misijonsko delo katoliške Cerkve.

Chicago

• **Veliki zaostanki na pošti.** Okrog 15 milijonov kosov pošte se nabere dnevno na glavnem poštnem uradu v Chicagu. Letos se je zgodilo, da je nad 1 milijon pošiljk 3. in 4. razreda v zaostanku. Novi poštni ravnatelj Mr. Henry McGee je odredil, da morajo poštni uslužbenci delati tudi nadure, če se hočejo znebiti zaostankov. Odločno bo nastopil proti onim, ki ne prihajajo redno na delo. Nekaj zaležane pošte bodo menda kar požgali...

Delni vzrok tega nerada je v izostajanju od dela na pošti. Preveč je bilo „marširanja“ v poletni dobi. Kaj bo v božični dobi, ko se pošte nakopiči trikratno od navadne? Tudi SD je bila prizadeta. Paket s pošiljko SD za september je potreboval skoraj en mesec, da je prišel do naslovnika. Nekdo je poslal pošiljko v 250 milj oddaljeno mesto. Paket je potreboval 10 dni, da je prišel v roke prejemnika.

• **Sestanek graduantov** farnе šole Sv. Stefana v obliki vinske trgate v veliki farni dvorani v soboto 15. oktobra je uspel nepričakovano. Bil je velik drench.

• **Folk Fair na Navy Pier** v soboto 15. in nedeljo 16. oktobra je bilo zelo uspešno. Poleg drugih narodnosti so bili zelo zastopani tudi Slovenci. Glavna zasluga pripade gospej Metodi Fišinger.

• **Rev. Vandelin Spodov, O. F. M.,** je bil na počitnicah v Sloveniji. Obiskal je predvsem svoje starše, ki so bili veseli, da vidijo svojega sina duhovnika. Mi pa smo ga pogrešali v cerkvi pri orglah.

• **40-urna pobožnost** v začetku oktobra je bila v znamenju molitve za mir, kot je to želel sv. oče Pavel VI. v svoji okrožnici.

• **Podružnica Slovenske ženske zveze št. 2 v Chicagu** je 23. oktobra obhajala 40-letnico obstoja s sv. mašo in prireditvijo v farni dvorani. Nastopila sta solista g. Vladko Korošec iz Ljubljane in gdč. Dolores Ivanchich iz Milwaukee, Wisc.

Cleveland

• **Jesenska prireditev "Tabora"** V soboto zvečer 1. oktobra je bila v Slovenskem domu na Holmes Ave. lepo uspeša tradicionalna jesenska prireditev krajevnega društva ZSPB "Tabor". Igrali so "Veseli Slovenci". Čisti dohodek je šel v invalidski sklad.

• **Veselica Belokranjskega kluba** Belokranjski klub v Clevelandu je v soboto 22. oktobra zvečer priredil v Slovenskem domu na

Holmes Ave. jesensko veselico. Belokranjci in prijatelji so napolnili dvorano.

• **Koncert Ladka Korošca in Dolores Ivanchich**

V soboto zvečer 22. oktobra je bil v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. koncert Ladka Korošca, basista ljubljanske opere in sopranistke Dolores Ivanchich, slovenske rojakinje iz Milwaukeeja. Basist Ladko Korošec se je mudil v Združenih državah kot gost chicagovske opere. G. Korošec se je s svojimi gostovanji po Evropi in Japonskem uveljavil kot odlični basist.

Na koncertu je zapel Gerbičev Podjem na prejo, Vilharjevega Mornarja, narodni Moja kosa je križavna in Ti si urce zamudila in pa arije Gremina (Evgenij Onjegin), Sancha (Don Kihot), Figara (Figarova svatba) ter Bartola (Sevilski bravec).

Ivanchicheva, ki je študirala petje tudi na Glasbeni akademiji v Ljubljani, pa je pela speve Ipacva, Kozine, Stritofa narodne pesmi in arije iz Rusalke in Figarove svatbe.

Koncert je bil resničen pevski užitek.

Women's College Hospital bo prizidala nov del poslopja

Precej slovenskih otrok je bilo rojenih v Women's College Hospital-u in mnoge slovenske žene so bile zdravljene v tej bolnišnici. Mnogo žena je bilo in se zdravi tudi na ambulanti "Out-patient department" omenjene bolnišnice. Clania zdravniškega osebja je tudi slovenska zdravnica ga. Dr. Gloria S. Bratina.

Prvotno je Women's College Hospital sprejemala samo ženske; paciente, zdravnice, in bolničarke.

Do 1905 leta torontska medicinska fakulteta ni sprejemala študentk. Po zaslugi dekana Dr. Michaela Barretta je torontska medicinska fakulteta dala tudi ženskam možnost za študij medicine. Imele so pa zdravnice velike težave ko so hotele zdraviti svoje pacientke v boljših mestnih bolnišnicah ženske še vedno niso imele enakopravnosti z moškimi na medicinskem polju.

S silno voljo in skupnimi močmi so zdravnice 1915 leta kupile hišo na 152 Rusholme Rd. v Torontu in jo preuredile v bolnišnico. Ta stavba pa je kmalu postala pretresna in 1936 je bila dozidana nova bolnišnica na sedanjem mestu na Grosvenor St.

Bolnica je imela tedaj oddelke za porodništvo, ženske bolezni, kirurgijo in interno medicino; poleg tega pa še ambulanto "Out patient Department". Ker so bili zdravstveni uspehi zelo zadovoljivi je WCH 1957 leta dobila uradno priznanje univerzitetne bolnišnice. Tako so se tu se še vedno — bolničarke studentje medicine in mladi zdravniki — teoretično in praktično učijo in izpopolnjujejo v medicinski stroki. Zadnjih nekaj let sprejema ta bolnišnica v svoje okrilje tudi moške zdravnike in moške paciente.

Se ena posebnost te bolnišnice je ta, da ima od 1948 leta "Cancer Detection Clinic" za ženske, ki ga točasno vodi Lady (Dr.) H. Banting, vdova Nobelovega nagradjenca pokojnega Dr. F. Bantinga, znanega odkritelja insulina.

Kmalu bo v gradnji nov del bolnišnice, ki bo moderno urejen. Več pacientov bo omogočeno zdraviti in dodan bo tudi oddelke za pediatriko (otroške bolezni). Tudi oddelke za Emergency—Prvo pomoč bo kmalu začel delovati.

Ozdravljen bolnik

• **World Council of Churches** je organiziral poletni veliko konferenco v Zenevi, ki je obravnavala razmerje med Cerkvijo in družbo. Po predmetu razprav je bila nekaj podobnega kot del II. Vatikanskega zbora, ki je izdal pastoralno konstitucijo o Cerkvij v sodobnem svetu. Na tem zborovanju v Zenevi se je jasno pokazalo, da ni človeštvo več razklano med kapitaliste in komuniste, marveč da je glavna ločilnica v svetu med narodi, ki uživajo pri-

Nekaj o "raku"

Z besedo RAK mislimo tu na novotvorbo, "malignant tumor" v telesu. Poznamo dve vrsti tumorjev: "benign" in "malignant".

"Benign" so tumorji, ki navadno rastejo počasi, se omejujejo največ na svojo okolico. Telesu škodujejo predvsem v tem, da zaradi svoje lege, rasti in velikosti pritiskajo na druge organe in jih ovirajo. Ne vodijo pa človeka v smrt.

Rak, "malignant" tumor pa je rast hude in nevarne vrste škodljivega tkiva v telesu. Njegove celice se ne množe in ne rastejo po zakonih narave, kot druge celice v telesu, ampak nekako podivjajo. Navadno hitro rastejo, vdirajo in se razrastejo v sosednje organe in jih uničujejo. Vrastejo se v limfe in žile in se po njih prenesejo na druge oddaljene dele telesa. Tam tvorijo nove tumorje, takozvane "metastaze". Te metastaze se najbolj pogosto najdejo v možganih, jetrih in pljučih. Karakteristično za vse rakaste tvorbe je tudi, da vodijo svojega nosilca v smrt, ako ni tumor ali rast tumorja pravočasno ustavljena.

Povzročitelj raka še danes ni znan. Zdi se, da nekatere vrste raka povzroča virus. Spet druge vrste raka opazimo pri kroničnih draženjih: rak na ustnicah pri hudih kadilcih pipe, navadno starejših; rak na pljučih v preteni večini pri hudih kadilcih cigarete; rak v želodcu rad nastane na bazi žledodnega čira; rak na žolčnem mehurju se opazuje pri mnogih nosilcih žolčnih kamnov, ki niso bili pravočasno odstranjeni.

Nobeden del telesa ni varen pred rakom. Pogosteje se pojavi v nekaterih delih telesa: pri ženskah je bolj običajen na prsih in na maternici; pri moških prevladuje rak na pljučih, želodcu in prostati.

Rak ni nalezljiva bolezen. Kot statistika kaže tudi ni podedovan. Moderna medicinska znanost vendarle domneva, da se nekatere vrste raka podedujejo.

Zdravljenje raka je zaenkrat možno samo na tri načine:

- 1) Kirurška operacija.
- 2) Röntgenovi žarki.
- 3) Obsevanje z radioaktivnimi žarki.

Najbolj sigurno se odstrani rak z operacijo, ali pa z operacijo in se obsevanjem z žarki. To se pa da napraviti edino in samo, če se raka pravočasno diagnosticira in izroči takoj v roke kirurga. Tako se nosilec raka lahko popolnoma pozdravi.

Važno je, da se pazi na sedem glavnih signalov, ki lahko pomenijo raka:

- 1) Izredno krvavenje ali iztok iz kateregakoli organa.
- 2) Bule ali trdi tvorbi v prsih ali drugje na telesu.
- 3) Rane in čiri na koži ali sluznici, ki se nečejo zaceliti.
- 4) Težave s požiranjem hrane ali slaba prebava in bruhanje, ki se neče zboljšati in se ne zna pojasniti vzroka.
- 5) Sprememba normalne stolice brez pravega vzroka.
- 6) Hripavost ali kašelj, ki se neče pozdraviti.
- 7) Vsaka sprememba in rast bradavic in izrastkov na koži.

Nobeden teh simptomov ne pomeni še, da je rak v telesu. Je pa nekak opomin, alarm, da se je treba čimprej posvetovati z zdravnikom. Mnogo ljudi si je s tem rešilo življenje. Po 35. letu starosti se priporoča zdravniški pregled vsako leto; zdravniški pregleda s pomočjo instrumentov tudi tiste organe, ki jih posameznik sam ne more videti.

Dr. Gloria S. Bratina

• **Osemnajst milijonov** dinarjev izgube, ki jo je ladjedelnica v Piranu imela zaradi površnega izračuna pri izdelavi parnika "Clara Clausen" za nekega danskega naročnika, bodo morali plačati njeni delavci. Kakor piše "Delo", ni izgube krivo nespodobno in kriminalno vodstvo tovarne, temveč delavci, ki so, seveda na zapoved Partije, izvolili za samoupravljanje tak odbor, ki je postavil takega direktorja, ki je...

merno življenjsko raven in med tistimi, kjer je lakota in pomanjkanje vsakodnevna izkušnja pretežne večine. Na tem zborovanju so metali v isti koš ZDA in SSSR.

Tako je v žalostni domovini

To poletje je obiskal slovenski fant, ki živi nekje v Ameriki, domovino — Slovenijo. Ta fant je po vojni živel še precej let v "osvobodjeni" Jugoslaviji, odslužil Titovo-srbsko vojsko, seveda, po tradiciji, nekje v Srbiji. Sedaj po obisku nam pa je povedal nekaj zgodbic iz te naše žalostne domovine.

Kar ga je najbolj presenetilo, čeprav prijetno, je bilo to, ko je neštokrat doživel in spoznal, s kakšno neprikrto mržnjo in zgočim prezirom, pa tudi neustrašenostjo izraža slovenska mladina svojo sodbo do osvobozenega režima, do parazitov-partijcev, pa tudi do navadnih mlilčnikov. Ne more pozabiti, kakšen teror je vladal takrat po vojni in sedaj kakšno neustrašeno zabavljanje. Seveda, in tega se partiji tudi zavedajo, takrat je še velik del ljudstva verjel „osvoboditeljem“, sedaj pa ni nikogar več zanje, razen tistih, ki so z njimi pri koritu. Pripoveduje, da je bil slubčajno blizu, ko je neka skupina mladincev ostro odgovarjala neki skupini mlilčnikov. Tudi besede so padle: „Prišel bo čas, ko vas bomo vse pobesili.“ Ko je slišal to, jo je takoj odkril, ker je bil prepričan, da bodo vse aretirali. Toda ni se zgodilo ničesar. In temu se ni mogel dovolj naučiti.

Nekje na Gorenjskem je vstopil v avtobus in ravno zašljal, kako je mlad fant na glas dejal: „Ti Srb pa tiho bodi in zadovoljen, da tukaj živiš in še nas kruh!“ Ničče ni ničesar dodal, le nekateri so se nalahno muzali. Nisem pa mogel ugotoviti, zakaj je šlo.

Kar me je posebno razveselilo, je pripovedoval naš znanec, je bilo, da so, kjerkoli sem bil, sem slišal, po vseh javnih lokalih, restavracijah in gostilnah, povsod južnakom dosledno in le slovensko odgovarjali. Torej vendar enkrat, da so se Slovenci dokopali do svojega narodnega ponosa.

Titov režim se silno trudi, da bi se bolj dvignil in povečal tujski promet. Ta prinaša tivoski buržoaziji največ denarja in to zlasti tistega, do katerega imajo največji pohlep: dolar, funt, marka, frank — skratka z eno besedo: trda valuta. V večjih mestih Slovenije je videl cene v izložbah prodajal v — dolarjih!!! Sicer pa, kdo od navadnih slovenskih ljudi, ki ni partijec, si more privoščiti TV, avto, električne stroje in najrazličnejših uporabnosti?

Silno visoki so davki, katere pobirajo mesečno. Davki od vsake kravice, obdelane njive, celo od drv, ki jih kmet poseka v lastnem gozdu (seveda le z natančno zaznamovano količino). Ubogi delavec, ki se peče dnevno na delo z kolesom, plača na leto 10.000 din davka, toda partijec in komunistični funkcionar pa plača za svoj avto le 32.000 dinarjev davka na leto. Pri tem zasluži prvi 30.000 do 40.000 na mesec, partijec pa 150.000 do 300.000 din!

DVA UMETNIKA O TRETIRANJU SLOVENSKE KULTURE

V "Besedi ustvarjalcev" prinaša Knjiga (št. 7-8) izjavi dveh umetnikov glede kulture in umetnostne ustvarjalnosti v slovenski družbi.

Akademski slikar Vladimir Laskovič je dal naslednji odgovor na vprašanje: „Kaj sodite o družbenem tretiranju slovenske kulture nasploh?“

„Bojim se, da postaja kultura v našem družbenem življenju ne-kakšno nujno zlo, če hočete — ne-potrebna, da služi komaj še prvinski demokraciji, v kolikor ji tudi to „dekorativno funkcijo“ ne odreka vse bolj zakoreninjena logika o dominantni vrednosti zgolj gospodarsko produktivnih panog.“ (Str. 270)

Akademski kipar Tone Lapajne pa je odgovoril na vprašanje: „Kaj sodite o družbi, ki v svoji praktični tehnokratski vne-mi odriva duhovno stvariteljski medij na slepi tir in daje umetniku občutek odcenosti?“

„Sem proti vsakemu kultu 'umetništva'. Upira pa se mi tudi beračenje pred samovšečnim idealom golega pridobitništva. Toda dokler bo umetniško delo manj cenjeno kot privijanje avtomobilskih vijakov, tako dolgo ne kaže iskati krivde zaradi 'slepega tira' pri umetnikih.“ (Str. 271)

Krasna enakost sodobne komunistične buržoazije!

Cudovito lepa pa je ostala naša slovenska zemlja. Sicer je bilo vse poletje precej deževno, vendar se nisem utrudil, da ne bi potoval križem in počez po dragi zemlji. Le mesta so se mi zdela čudno tuja. Neverjetno veliko zamorcev in sploh tujcev vsepovsod. Močno in povsod se sopiri srbijanci, tudi če greš v planine. Pri tem se obnašajo resda bi bili gospodarji te zemlje. Toda naši ljudje so tihi in jim tudi s tem kažejo, kaj mislijo o njih. Skoro nihče se ne spušta z njimi v pogovor.

Zalosten pa je pogled, ko človek gleda, kako na deželi razpadajo domovi in gospodarska poslopja. Saj zadolženi kmetje nimajo denarja niti za davke, ki jih dobesedno davijo. Sem in tja je opaziti, zlasti če prideš od zunanaj, lepo pobeljeno in predelano hišo. Včasih pred njo tudi avto. Prav lahko sem ugotovil in se nikjer zmotil, to so bile hiše partijcev ali pa državnih funkcionarjev. Ljudje se ozirajo z mržnjo na take hiše In to je popolnoma razumljivo.

Se en dogodek naj opišem, ki me je silno pretresel. Doživel sem ga slučajno na severni meji Slovenije pri Čmureku. V obmejnem pasu imajo ljudje to priliko, da lahko hodijo delat v Avstrijo si s tem vsaj nekaj zaslužijo. Toda prizor, ki sem ga doživel je bil tako žalosten in poniževalen za naše ljudi, pa tudi sramotna obtožba za komunistične oblastnike. Avstrijci so prišli s tovornjaki do meje. Na slovenski strani je bila že nagradena skoro tisočglava množica. Cim so se Avstrijci približali, se je začelo pravrivanje in svanje med množico, pa tudi vpitje podobno ječanju: „Vzemite mene, jaz moram delati! — Vzemite mene, imam otroke...“ in podobno. Pravrivanje je bilo tako, da ni bilo močve v redu izbrati ljudi, katerih naj bi izbrali nekaj nad sto. V tem so začeli Avstrijci prijemat najbližje in jih dobesedno metati na tovornjake, prav kakor mlada teleta.

Na avstrijski strani so se začeli krohotali in smejati. Videl sem nekoga, ki je vse te poniževalne prizore filmal. Verjetno je bil med njimi še kak bivši Hitlerjev vojak in se je spomnil, kako so pred nekaj desetletji delali podobno na slovenskem Stajerskem in Gorenjskem. Ne morem obsojati ubogih, lačnih ljudi, ki se morajo poniževati na ta način, da pridejo do kruha. Krivdo nosi tista zasovražena kasta Kardeljev, Leskovškov, Tomšičev in podobnih, ki predstavljajo komunistično partijo. Upamo pa, da bo enkrat konec tudi te najbolj umazane in najbolj strahotne dobe v življenju slovenskega naroda.

Tako je zaključil obiskovalce Slovenije svoje pripovedovanje. M.—T.

NOVI REKTOR GREGORIJAN-SKEGA VSEUCILISCA

Za novega rektorja jezuitske univerze Gregoriana v Rimu je bil ustoličen kanadski jezuit sociolog preč. Herve Carrier, D.J.

• **Literarna stran avstrijskega tednika Die Furche** je objavila v 30. številki članek Dr. Reginalda Vospnerika iz Celovca „Iz avstrijskega juga — misli ob slovenski pesnitvi na Koroskem po letu 1945“. Poleg članka so objavljene slike Karla Smolleta, Valentina Polanskega, Florijana Lipičarja, Ericha Prunca in Milke Hartmannove ter prevodi po ene pesnitve Polanskega, Smolleta, Prunca ter Alfreda Buttlarja Moscona.

• **Na Irskem je umrl v 94. letu starosti Patrick Gallagher.** Vsi so ga poznali pod imenom „Paddy the Cope“, kar je kratica za „co-operative“. Bil je eden pionirjev potrosnega združništva in je opisal svoje borbe za dobrobit sočloveka v knjigi „My Story“. L. 1945 je bil tudi v Antigonishu, N. S., kjer je obiskal dr. Coadyja, pionirja združništva in vzgoje odraslih v Severni Ameriki.

• **Kanadska Central Mortgage and Housing Corporation** je podelila \$ 2.500 Howardu Adelmanu iz Toronta, da bo študiral združno gradnjo rezidence za vseučiliške študente v skandinavskih dezelah ter ZDA.

WE QUOTE

For Titoisti crimes: A latter-day Nuremberg?

LUBOR J. ZINK: COMMENT

Ottawa. — When criminals set themselves up as lawmakers, the first thing they do is to fashion their own concept of morality and justice. Everything that serves their aims becomes moral and jurisprudence is turned into a tool of the perverted code of ethics.

All the modern, totalitarian states have based their legal systems on the premise that might is right and that the desired end justifies whatever means are deemed necessary for its attainment. The ruling clique of the one-party state decrees what is right and woe to anyone who dares to question, let alone oppose the dictate. Even those who are considered to be merely standing in the way are branded as enemies and earmarked for liquidation.

Communist justice

In Hitler's Germany, the Jews and other "inferior races" had been slaughtered wholesale in the name of Nazi justice. In the Soviet Union, and later on throughout the satellite orbit and in Red China, countless millions of people were liquidated in the name of Communist justice.

After Hitler's defeat, his top-echelon henchmen were tried as war criminals by the outraged international community. To this day West German authorities are tracking down an putting on trial the lower-echelon accomplices in the ghastly crimes perpetrated by the bestial regime.

Although the total number of victims of Communist totalitarianism is estimated to exceed by far that of the Nazi tyranny, no one apparently dares to even consider demanding a trial of the Bolshevik criminals.

Stalin, the arch-murderer who pioneered genocide in this supposedly enlightened century, died peacefully in his bed, revered to the end by Communists all over the world as a messiah of social justice and progress. Khrushchev, who supervised Stalin's bloody purges in the Ukraine and later, even after revealing and denouncing Stalin's monstrous crimes, ordered the butchery of Hungarian patriots, enjoys the reputation of a jovial, good-natured old fellow. And there is nothing but praise all over the place for Yugoslavia's Josip Broz-Tito, the foxy player of both sides of the Cold War street.

People who now hail him as the great democrat among the Communist dictators, apparently do not know that this crafty old man has on his conscience one of the grizzliest crimes of the immediate postwar days.

Few people know that at the end of May, 1945, when the guns were already silent all over Europe, Tito's partisans massacred close to 20,000 of their con-

Slovenski časnik Bogo Pogacnik je pred kratkim izdal svoje vtise s številnih potovanj po svetu v knjigi „Povsod so ljudje“. Ob tej priliki je revija Knjiga (št. 7-8) prinesla v zaglavju „Beseda ustvarjalcev“ njegov komentar, ki vsebuje tudi naslednjo oceno izseljencev:

„...vrhu tega sem moral v večini primerov spoznati, da se naši izseljenci, pri svoji delavnosti, zaradi katere so morda tudi od doma odšli, sicer zunaj precej uveljavijo, povsem in do prvih vrst pa le malokdaj. Pri priloževanju tujemu okolju se žal pogosto nalezajo najbolj malomeščanskih, površinskih prestižnih navad, medtem ko od domačega spet najbolj korenito ohranjajo tisto, kar je najbolj navidezno in plehko: polke in potice. V ZDA, kjer je naših največ, pa razen tega pravi zdaj prihaja do preloma generacij in do novih konfrontacij med izseljenskimi skupinami. Stare, poštene generacije ekonomskih emigrantov odmirajo in njihovi otroci povrneči že ne govorijo več našega jezika. Nasprotno pa se v kulturnem, zlasti šolskem in radijskem življenju, pa tudi v literaturi, vse bolj uveljavljajo novi, povojni emigranti. In medtem ko so prvi politično naprednejši, a kulturno zaostali, so novi politično bolj nazadnjaški, v kulturnem pogle-

patriots who, during the last stages of the war, tried to keep Slovenian part of Yugoslavia free from Communist domination.

The motley remnants of what was once the Yugoslav Royal Army lost the battle and retreated into the British-held part of Southern Austria. There the Slovenian homeguardsmen, the Serbian volunteers and the Montenegrin Chetniks who remained loyal to King Peter were put in a camp near Klagenfurt and promised transfer to Italy where some other remnants of Peter's army found refuge.

Mass slaughter

However, on May 24, 1945, the disarmed Yugoslav troops were transported by the British to the Yugoslav border and handed over to Tito's partisans. The Communists took the transport to specially prepared clearings in the dense forests near the village of Kocevje and there, in cold blood, machinegunned the 20,000 men.

This crime of the Tito regime is described in detail by Yugoslav writer B. M. Karapandzic who now lives in Cleveland. His book, Kocevje, is based partly on extensive research and partly on an eye-witness account given by a survivor of the massacre who, wounded by the firing squads, managed to crawl from under the heap of bodies and make his way to Austria.

When I read the book, which accused the British of complicity in this horrible event and even gives the name of the British army major who was in charge of the transfer of the 20,000 men to Titoists, I asked the British High Commissioner's office in Ottawa to check the gruesome story. After several weeks of waiting for the result of the query in London, I was told that the book's description of the Kocevje massacre was "essentially correct".

Further investigation is under way to clarify why the unfortunate refugees were sent back to Slovenia after they had been allegedly promised transfer to Italy.

The Tito regime, which never breathed a word about the Kocevje massacre and now tries to limit the distribution of Mr. Karapandzic's book as much as possible, will undoubtedly argue that Yugoslavs who opposed the Communist partisans were traitors. While some people may regard such an argument as debatable, no one can accept it as justification or excuse for the massacre of 20,000 human beings.

Shocking the belated disclosure of the Kocevje horror is, it is, unfortunately, only a sample of the crimes committed by all the Communist regimes in the name of proletarian justice. How long can any decent free nation go on fooling its conscience and even praise and honor the criminals?

(Toronto Telegram — July 22, 1966.)

(Kocevje and "essentially correct"—povdarili mi! Uredništvo)

du pa naprednejši. Sleherno zgolj formalistično in aprioristično priznavanje in odklanjanje enih ali drugih oziroma njihovo togo ločevanje bi se mi zdelo škodljivo. Nasprotno, v tem trenutku bo treba in strpno in odgovorno vnesti iskati nove širše skupnosti slovenske kulture in našega bivanja v svetu. To tem bolj, ker čas mnoge rane celi in ker po drugi strani naše odprte peče, kar je sicer pozitivno, povsem zakonito in kot nekaj naravnega sproščajo pravo bivalično našega ponovnega prehodnega izseljevanja, ki pa je že rahlo žalostno.“ (Str. 267-268)

• **Puerto Rico** je umrl 5. oktobra preč. J. A. MacDonald, svojčas profesor ekonomije na vseučilišču sv. Franciska Ksaverija v Antigonishu. L. 1945 je prvi obiskal vseučilišče v Puerto Rico kot predavatelj na poletnem tečaju. Njegov prikaz antigoniskega gibanja je naletel na tako tople sprejem, da se je moral vrčati nazaj več let zapovrstjo, doktor ga niso tam stalno pridržali. Pod njegovim vodstvom so razvili njegovi učenci eno najbolj uspešnih združnih gibanj sodobnosti, ki služi sedaj tudi kot vzor zlasti južnoameriškim državam. Po lastni želji pokojnika so ga pokopali med njegovimi združniki, katerim je posvetil več kot 20 let svojega življenja.